

Printed in Yugoslavia

R O D N A
G R U D A

OKTOBER 1960

VSEBINA

- Za mir, razorožitev in koeksistenco
- Predstavniki naših izseljencev
pri predsedniku Titu
- Z. Milič:
Pisma Titu
- »Storili smo vse, da bi se zmanjšala
napetost med Vzhodom
in Zahodom
- Ina Slokan:
Iz življenja naših delovnih
kolektivov
- P. S.
Od uvoznika smo postali izvoznik
pšenice
- Č. T.:
Pridelali smo mnogo izvrstnega
hmelja
- Coetko Golar:
V goricah
- Jakob Zupančič, Berwyn, Ill.:
Po tridesetih letih uresničene sanje
- Cv. A. K.:
Ob 40-letnici pevskega zbora
»Jadran« v Clevelandu
- Po domači deželi
- France Kurinčič:
Tudi v Argentini usihajo slovenske
korenine
- L. M.:
Tragična smrt dveh izseljencev
- Kulturni zapiski:
France Bevk umetnik in človek
- Kaj delajo naši na tujem
- Rojaki nam pišejo
- France Bevk:
Kresna noč (nadaljevanje)
- Pastirček (nadaljevanje)
- Iz Pavlihove torbe

Slika na naslovni strani:

Ob trgatvi

(Foto: J. Gal, Maribor)

MIŠKO KRANJEC:

Za svetlimi obzorji

I. knjiga »Nad hišo se več ne kadi«

1168 strani, vezano v platno 3100 din

Delo predstavlja mogočno epopejo naše narodnoosvobodilne borbe. Skupni naslov tetralogije »Za svetlimi obzorji« simbolično izraža cilj in perspektivo osvobodilnega boja; naslov knjige »Nad hišo se več ne kadi« nas opozarja na čas, ko so bili opustošeni številni slovenski domovi. Prvi knjigi bo konec letošnjega leta sledila še druga »Vse bele so poti«, prihodnje leto pa tretja in četrta. Kljub enotni zasnovi bodo posamezne knjige oblikovane tako da bo vsaka predstavljala zaključeno celoto.

Roman »NAD HIŠO SE VEČ NE KADI« zajema obdobje od poletja do konca leta 1943. Kot na monumentalni freski se pred bralcem zvrste vsi pomembni dogodki tedanjega časa: zagatno vzdušje pred italijansko kapitulacijo, zmagoslavni pohod partizanskih čet po Dolenjski in Notranjski ob italijanski predaji ter znamenite borbe za Grčarice in Turjak, nemška ofenziva, ki je tem borbam sledila in bitke za Grahovo, Velike Lašče in Kočevje.

Roman »NAD HIŠO SE VEČ NE KADI« ne bo pritegnil bralca samo zaradi mojstrsko upodobljene dokumentarne resničnosti, ampak predvsem zaradi prepričljive upodobitve človeških usod v tem viharnem času.

Knjigo naročite pri

DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJI

Jugoslavija

LJUBLJANA, TITOVA 25

Naročnike

RODNE GRUDE

*vljudno prosimo, da ob koncu leta
poravnajo zaostalo naročnino*

V decembrski številki bomo pri naslovu na ovitku označili datum, do kdaj imate poravnano naročnino

Rodno grudo izdaja Slovenska izseljenska matica v Ljubljani. Izhaja dvanajstkrat na leto. Poština plačana v gotovini. Odgovorni urednik Tomo Brejc. Uredništvo in uprava: Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva cesta 1/II. — Rokopisov in slik, ki jih nismo naročili, ne vračamo. Čekovni račun pri Komunalni banki 600-704/5-155

RODNA GRUDA

ILUSTRIRANA REVIJA SLOVENSKE
IZSELJENSKE MATICE V LJUBLJANI

OKTOBER 1960

LETO VII.

Miha Maleš: Crnogorka

Za mir, razorožitev in koeksistenco

Pogledi vseh so v teh mesecih uprti v New York, kjer so se v palači OZN na Manhattanu zbrali državniki z vsega sveta na jubilejnim XV. zasedanju Generalne skupščine združenih narodov. Človeštvo pričakuje, da bi skupščina visokih predstavnikov velikih in malih dežel končno našla pot, ki nas bo povedla iz slepe ulice, da mir ne bi bil več le nešetokrat uporabljena fraza, temveč resnično dejstvo.

Objavljamo nekaj odlomkov iz govora predsednika Tita, ki je doživel v svetovni javnosti velik odmev, ne le med izvenblokovskimi državami, temveč tudi med državami obeh blokov. Največji ameriški časopis je o njem zapisal: »To je bojni klic k prenehanju hladne vojne.«

*Napočila je dvanajsta ura, ko je treba
v mednarodnih odnosih ubrati novo,
konstruktiono pot*

je naglasil predsednik Tito.

Ne slepimo se z iluzijami, da bo tokrat mogoče pred združenimi narodi dokončno urediti najbolj pereča vprašanja, ki trajno ogražajo mir. Toda po našem mnenju bi bil lahko dosežen velik uspeh, če na tem zasedanju zmaga gledišče, da je potrebno tako ali drugače preprečiti nadaljnjo zaostritev mednarodnega položaja in čedalje slabše

vzdušje hladne vojne, da je potrebno zagotoviti takšno sestavo in delovanje organov združenih narodov, ki bodo pod kontrolo te organizacije čim bolj uspešno opravljali svoje funkcije.

Stopnja razvoja, ki jo je doseglo človeštvo, usodni problemi, ki so nastali vzporedno s tem razvojem, povečujejo našo odgovornost, hkrati pa povečujejo tudi naše možnosti, da bi usmerili razvoj zgodovine v pozitivno smer. Pogosto je bilo rečeno, da so oči sveta uprte v to dvorano, toda ne smemo pozabiti, da so izven te dvorane stotine milijonov ljudi, ki so pripravljeni podpreti vsako našo konstruktivno akcijo in jo s silo svoje volje in svojega števila spremeniti v nov korak naprej, k miru in boljšemu življenju za vse narode, za ljudi vseh celin.

*Jugoslavija bo povečala pomoč
novo osvobojenim afriškim deželam*

Vprašanje razvoja nerazvitih dežel se postavlja v zlasti pereči obliki na področju Afrike, kjer se politični in kolonialni odnosi najbolj vztrajno zadržujejo in prepletajo s posledicami gospodarske zaostalosti, kar je v najnovjšem času prišlo do izraza v primeru Konga. Problemi Afrike terjajo največjo koncentracijo naših naporov. Popolnoma upravičena se nam zdi zahteva po koncentraciji akcije za tehnično, finančno in gospodar-

sko pomoč po OZN afriški celini. Zato lahko tu izjavim, da je moja država pripravljena skupaj z drugimi državami proučiti možnosti za povečanje svoje pomoči v izvedencih, materialu in finančnih sredstvih za nove osvobojene afriške dežele. Hkrati je moja država pripravljena odreči se znatnemu delu pomoči, ki ga je doslej prejemale po programu pomoči OZN, v korist novim afriškim državam.

Nadaljnji važen in nujen problem za razorožitev

Reševanja tega problema se moramo lotiti z največjo nujnostjo. Pri tem je treba nenehno upoštevati, da poteka v času, ki mineva, čedalje intenzivnejše oborožitvena tekma, katere rezultati še bolj otežkočajo in zapletajo vsak nov ukrep za razorožitev.

Kakšen absurden obseg zavzema čedalje hujša tekma v oboroževanju in kako negativne so njene posledice za človeštvo, je mogoče ilustrirati na mnogo načinov in zato tega tukaj ne nameravam storiti. Toda dejstvo, da na primer en superbombnik B-70 velja toliko, kolikor znaša vsa vsota pomoči, ki so jo dali združeni narodi za razvoj nezadostno razvitih držav v enem letu, samo ob sebi dokazuje, da je treba nujno zapustiti pot, po kateri zdaj gredo.

Kot konkreten primer akcije, ki jo želimo in je nujna za vse, bom navedel nedopustno zavl-

čevanje pri sklenitvi sporazuma, za katerega so dozoreli vsi objektivni pogoji in ga zahteva vsa svetovna javnost. *To je prepoved poskusov z atomskim orožjem.* Mislimo, da v tem pogledu ni več nobenih dejanskih ovir, če bi dosegli politično soglasnost med velesilami, da bi se pogajanja, ki potekajo že kakšni dve leti, čimprej končala s sporazumom, ki bi mu morale pristopiti vse države.

Sedanje petnajsto zasedanje Generalne skupščine je nedvomno poklicano, v še večji meri kot prej, da pomaga najti ustrezno proceduro in mehanizme za poganja o razorožitvi.

Različni družbeni sistemi ne smejo biti razlog za vojne spopade in ovira za mirno sodelovanje med državami in narodi

Da bi se sodobni svet lahko uspešno lotil problemov, o katerih sem govoril, in vseh drugih problemov, od katerih sta odvisna mir in prihodnost človeštva, je nujno, da vsi narodi brez razlike sprejmejo načela koeksistence in kar je še več, da jih izvajajo v svojih medsebojnih odnosih povsod in ob vseh priložnostih.

Prvo temeljno načelo koeksistence, kakor jo mi pojmujemo, je to, da različni družbeni sistemi ne smejo biti razlog za vojne spopade in ovira za mirno sodelovanje med državami in narodi. Drugo pglavitno načelo miroljubne koeksistence je, da se razni sporni problemi rešujejo na miren način

V imenu jugoslovanske mladine so se od predsednika Tita na ljubljanskem kolodvoru poslovili ljubljanski pionirji in mu zaželeli, da bi bila njegova pot uspešna

In the name of the Yugoslav youth the young pioneers of Ljubljana said goodbye to Marshal Tito on Ljubljana station, wishing him a most successful journey.

Au nom dela jeunesse yougoslave, les jeunes pionniers de Ljubljana ont pris congé du Maréchal Tito sur la station de Ljubljana, en lui souhaitant un voyage couronné de succès.

Im Namen der jugoslawischen Jugend verabschiedeten sich von Marschall Tito die jungen Pioniere von Ljubljana auf dem Hauptbahnhof Ljubljana und wünschten ihm eine recht erfolgreiche Reise.

Predsednik Tito s člani jugoslovanske delegacije v poslopju Jugoslovanske misije na Peti avenuji v New Yorku

President Tito with the members of the Yugoslav Delegation in the headquarters of the Yugoslav Mission in Fifth Avenue, New York.

Le président Tito avec les membres de la Délégation yougoslave dans le bâtiment de la Mission Yougoslave sur la 5e Avenue à New York

Präsident Tito mit den Mitgliedern der jugoslawischen Delegation im Gebäude der jugoslawischen Mission auf der 5. Avenue in New York.

in da se sila in vojne odstranijo iz prakse v mednarodnih odnosih. Tretje poglavitno načelo je, da se spoštuje obveznost nevmesavanja v notranje zadeve drugih narodov in držav ter pravica vsakega naroda, da si sam ureja svoj notranji razvoj in življenje.

Država, v katere imenu danes tukaj govorim, Federativna ljudska republika Jugoslavija, se je od svojega nastanka trudila, da bi svoje odnose z deželami v vseh delih sveta postavila na takšne osnove. Kot popolnoma neodvisna država deluje s prepričanjem, da gre po poti, ki v sedanjem svetu najbolj zanesljivo drži k miru in k aktivnemu mednarodnemu sodelovanju. Naša država

je, ko je ubirala to pot, ustvarila plodne odnose z vsemi, ki so bili pripravljeni z njo sodelovati na podlagi medsebojnega spoštovanja, enakopravnosti in nevmesavanja.

Vedno smo si prizadevali, zlasti v zaostrenih položajih, da bi glede raznih predlogov in pobud zavzemali stališča ne glede na to, katera stran jih sproži, ampak, kaj pomenijo z gledišča krepitve miru. V tem smislu smo na primer tudi v celoti podprli sovjetski predlog o splošni in popolni razorožitvi. To delamo tudi danes, tako pa bomo delali tudi v prihodnje in bomo podpirali vsako pobudo, o kateri bomo prepričani, da prispeva k okrepitvi miru.

PREDSTAVNIKI NAŠIH IZSELJENCEV PRI PREDSEDNIKU TITU

Dne 2. oktobra je obiskala predsednika Tita v njegovi rezidenci v New Yorku večja skupina jugoslovanskih izseljencev iz ZDA in Kanade. Slovensko narodno podporno jednoto je zastopal glavni predsednik Joe Culkar, Hrvatsko bratsko zajednico glavni predsednik Mandić, desetčlansko delegacijo iz Kanade so vodili Marjan Kružič in Krist Vasov, sekretar makedonske organizacije v Windsoru. Med navzočimi so bili tudi Nikola Borić, sindikalni delavec, univerzitetni profesor dr. Živko Angelušov, ki je član Narodne akademije, ameriški umetniki jugoslovanskega porekla violinist Zlatko Baloković s soprogo, plesna umetnica Mija Slavenska, slikar Radulović in drugi.

Srečanje je bilo izredno pristržno. Predsednik Tito je drage goste sprejel pri samem vhodu. Z vsakim se je razgovarjal ter se živo zanimal za življenje rojakov in delo izseljenskih organizacij. Rokaji so objemali maršala Tita, mu dolgo stiskali roko in se trudili, da bi mu v nekaj besedah čim več povedali. S krajšim nagovorom ga je pozdravil Nikola Tasmanović, predsednik nekdanjega Društva ameriško-jugoslovanskega prijateljstva. Izrazil je zadovoljstvo Jugoslovancev v ZDA, da je Tito med njimi.

Ko je govoril o veliki borbi narodov Jugoslavije v pretekli vojni, je Tasmanović naglasil, kaj je v tistem času zanje pomenilo ime Tito in dodal, da tisto zgodovinsko obdobje ni našlo Jugoslovancev nepripravljenih. »Vi, tovariš maršal, in borba, katero ste vodili,« je dejal, »je pokazala Ameriki in svetu to, kar Jugoslovanci v resnici so.«

Predsednik Tito se je zahvalil za tople besede in izrazil obžalovanje, ker nima možnosti ne časa, da bi se še bolj posvetil izseljencem in bi jih obiskal še v nekaterih mestih ZDA. Dejaj je: »Vi ste pričeli tega, kar nas je privedlo sem in kaj se tukaj dela. Naša država, četudi majhna, je od svoje osvoboditve pa do danes prispevala velike napore na raznih področjih v notranji izgradnji kakor tudi na zunanjepolitičnem področju.«

Ko se je zahvalil našim rojakom iz ZDA za pomoč med narodnoosvobodilno borbo, je dejal: »Vi ste s tem odigrali veliko vlogo, ko ste nam pošiljali dragoceno pomoč. Želimo, dragi prijatelji, da bomo v prihodnje še tesneje povezani. Popolnoma se strinjam z besedami, ko ste govorili o prijateljstvu med Ameriko in Jugoslavijo. Menimo, da različni družbeni sistemi ne morejo biti ovira za sodelovanje.«

Zahvaljujemo se vam za vašo podporo v preteklosti in za to, ki nam jo zdaj dajete. Vedno

bomo ponosno nosili zastavo naše dežele. Sporočite našim sonarodnjakom širom po Ameriki, da v Jugoslaviji mnogo mislijo na vas. Nismo pozabili na moralno in materialno podporo, ki ste nam jo dajali v najtežjih časih naše domovine, med narodnoosvobodilno borbo.«

Z dolgotrajnim ploskanjem so naši izseljenci pozdravili besede maršala Tita. Zatem so govorili Zlatko Baloković, Joe Culkar in še nekateri. Rokaj Joe Culkar, glavni predsednik Slovenske narodne podporne jednote, ki je letos obiskal Slovenijo, rojstno deželo njegovih staršev in se na lastne oči prepričal, kolikšen napredek smo dosegli po osvoboditvi, je v imenu članov Slovenske narodne podporne jednote, ki vključuje v 50 državah ZDA 525 društev, toplo zaželel predsedniku Titu mnogo uspehov pri nadaljnji izgradnji nove Jugoslavije.

Pisma Titu

V newyorško rezidenco predsednika Tita je prihajalo vsak dan na desetine brzojavk in pisem, v katerih so ga posamezniki, skupine in organizacije pozdravljali in izražali simpatije do narodov Jugoslavije za zagotovitev miru na svetu. V naslednjem objavljamo vsebino in odlomke nekaterih pisem.

Člani kanadskega odbora in Zveze Kanadčancev iz Toronta pozdravljajo prek predsednika velike napore naših narodov za zagotovitev miru na svetu in obsojajo bedno peščico demonstrantov ustaško-četniških zločincev in njihovih pokroviteljev. Podpisani so Bogoljub Stavanov, Marjan Konžić, Branko Minč in Boško Mladenović.

Valentin Pajer, ki piše, da je najstarejši Slovenec v New Yorku, bi rad videl in pozdravil Tita. Duhovnika iz Pasadene v Kaliforniji Mirko Vujišić in George Kovačević pozdravljata predsednika kot veleposlanika dobre volje med ZDA in Jugoslavijo.

Juan Prodan iz Buenos Airesa piše, da bi želeli, da bi prišel predsednik k njim, Grenuel Clark pošilja predsedniku svojo knjigo »Svetovni mir prek svetovnega zakona«. Skupina izseljencev iz Clartona pri Pittsburghu pozdravlja boj predsed-

»Storili smo vse, da bi se zmanjšala napetost med Vzhodom in Zahodom«

Predsednik Tito se je po 14 dneh bivanja v New Yorku z italijansko ladjo »Leonardo da Vinci« vrnil v Jugoslavijo. Ob odhodu so se pristrčno poslovili od njega Jugoslovani, živeči v New Yorku, predstavniki jugoslovanskih izseljencev, njegovi sodelavci na letošnjem zasedanju, jugoslovanski diplomatski in konzularni predstavniki v ZDA, pri OZN in v Kanadi, člani več delegacij na zasedanju, italijanski generalni konzul in številni drugi. Ameriški slikar jugoslovanskega rodu Savo Radulović mu je poklonil v spomin veliko oljnato sliko, ki jo je delal skoraj dve leti.

Predsednik Tito je pred odhodom izjavil novinarjem med drugim naslednje:

»Čeprav odhajam s petnajstega zasedanja skupščine manjši optimist kot sem prišel in z mešanimi in ne najboljšimi vtisi o dosedanem razvoju in delu, vendar nisem izgubil upanja,

nika Tita »za mir na svetu, za dobre odnose med psemi narodi, ne glede na sisteme, za blaginjo maledga človeka in mir drugih«. Skupina izseljencev iz North Side pri Pittsburghu obsoja v pismu, ki so ga podpisali Rade Božanić, John Divjak, Luis Klemenčić, Pera Žurić, Marjan Ružić, Ruža Kružić, Stevo Tomevski in Rade Dražić provokacije peščice izrodkov in fašistov. Izseljenca Galeković in Katanović v brzojavki čestitata predsedniku h govoru v OZN.

Naš izseljenec Marković iz New Yorka pošilja pozdrave kot »mož s starih planin iz Črne gore«. Začasni odbor in članstvo makedonske narodne organizacije iz Windsorja v Kanadi pozdravljata predsednikov govor v OZN v brzojavki, ki so jo podpisali K. Vasov, Balcov, B. Tomas in B. Vasov. Izseljenec Kružić z družino iz Seaborougha tudi piše predsedniku »borcu za mir in enakopravnost med narodi«. Thomas Lincoln, ki je preživel dve leti v Vinči, vabi predsednika na kavo ali večerjo, »da bi videl, kako mislijo mladi ljudje v ZDA«. Tvrdba Allen Herbert Doormen Associated iz New Yorka prosi predsednika Tita, naj da pobudo za osebino dokumenta, ki bi ga vzdali v temelje nove palače v središču New Yorka. Tvrdba EAP Laboratories iz New Yorka ponuja usluge za graditev tovarne organskih gnojil v Jugoslaviji in vabi predsednika Tita, naj obiše tovarno te vrste v Readingu v Pensylvaniji. American Library Service iz New Yorka prosi

da bo kljub vsemu tudi to zasedanje imelo svoje pozitivne rezultate, ki jih zdaj še ni moč videti.

Z našimi prijatelji smo storili vse, kar smo mogli, da bi se zmanjšala prepad in napetost med Vzhodom in Zahodom, da bi omogočili konstruktivno delo skupščine, vendar so rezultati v tem pogledu več kot skromni. Mislim celo, da se je vzdušje hladne vojne poslabšalo. To pa je vznemirljivo.

Na drugi strani pa je zelo tolažilno, da sem se na tem zasedanju prepričal, da postajajo nevezane sile številnejše, bolj enotne in bolj v svesti si nevarnosti, ki grozi človeštvu z nadaljnjo zaostritvijo mednarodnega vzdušja. Te sile postajajo činitelj, ki ga velesile morajo upoštevati. Velesile morajo opustiti dosedanjo prakso podcenjevanja vloge izvenblokovskih držav, vloge, ki je na petnajstem zasedanju prišla do močnega izraza.«

predsednika, naj obiše njihovo knjižnico, v kateri je 50.000 redkih knjig. Dolores Wood iz Kalifornije izraža predsedniku Titu želje, da bi Združeni narodi dosegli uspehe na srečo jugoslovanskih in ameriških narodov. Clifford Strelow, predsednik Mullenberg Collegea v Aflentownu v Pensylvaniji izreka dobrodošlico in vabi predsednika Tita, naj obiše to visoko šolo. »Zelo srečni bi bili,« je rečeno v pismu, »če bi govorili našim študentom.«

Podjetnik L. A. Nevelef iz New Yorka bi se rad srečal s predsednikom Titom, ki ga je leta 1944 sprejel z drugimi oficirji iz zavezniške misije pri Vrhovnem štabu. Arthur Burg iz New Yorka piše, da bi mu bilo v veliko zadovoljstvo, če bi lahko prišel predsednik na kosilo ali večerjo v njihov dom, in omenja, da ceni gostoljubnost, ki jo je bil deležen kot ameriški oficir, ko je obiskal Beograd. Commonwealth Club iz Kalifornije, ki ima kakih 9000 članov in v katerem so govorili vsi ameriški predsedniki od Theodora Roosevelta do Trumana, pristrčno vabi predsednika na kosilo ali večerjo v San Francisco. Deček Nichols pravi v pismu, da si njegova skavtska enota dopisuje s 40 dečki v Jugoslaviji in da bi bil vesel, če bi predsednik obiskal druge kraje v ZDA. — Mnogo pisem so poslali tudi ljudje, ki bi radi imeli avtograme in predsednikove slike. Številni so poslali predsedniku tudi svoje slike in cvetje.

z. Milić

Naše iskrene čestitke

Nedavno je praznoval 60-letnico predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko. Ob tej priliki ga je maršal Tito odlikoval z Redom Junaka socialističnega dela za njegovo 40-letno revolucionarno delo. Predsednik Ljudske skupščine Miha Marinko se je rodil dne 8. septembra 1900 v Knezdolu nad Trbovljami in je vse njegovo življenje od najzgodnejših let do danes povezano z borbo našega ljudstva in našega delovnega človeka za zmago socializma. K življenjskemu jubileju in visokemu odlikovanju mu čestita tudi Slovenska izseljenska matica v imenu slovenskih delavcev-izseljencev.

Miha Marinko, President of the People's Parliament of Slovenia, was invested — on the occasion of his 60th birthday — by Marshal Tito with the order of a Hero of Socialist Work, for his quadragenarian revolutionary activity.

Le président du Parlement Populaire de Slovénie, Miha Marinko, a été décoré — à l'occasion du 60e anniversaire de sa naissance — par le Maréchal Tito de l'Ordre d'Héros du Travail Socialiste, pour sa quadragénaire activité révolutionnaire.

Miha Marinko, der Vorsitzende des Volksparlamentes von Slovenien, wurde anlässlich seines 60. Geburtstages von Marschall Tito für 40-jährige revolutionäre Tätigkeit mit dem Orden eines Helden der sozialistischen Arbeit ausgezeichnet.

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH DELOVNIH KOLEKTIVOV

Dobri, preudarni gospodarji

Že vse zadnje mesece se vrste v naših industrijskih središčih in drugod pomembna praznovanja. Delovni kolektivi naših tovarn, rudnikov in raznih podjetij proslavljajo deseto obletnico delavskega samoupravljanja, enega najbolj revolucionarnih dogodkov naše povojne zgodovine in s ponosom pregledujejo uspehe, ki so jih v tem obdobju dosegli.

Velike proslave so bile že na Jesenicah, v Tržiču, Domžalah, Kamniku, Novem mestu, Mariboru, Ljubljani in drugod.

Predsednik delavskega sveta kamniškega podjetja »Stol« je na slavnostni seji delavskega sveta povedal, da se je proizvodnja v podjetju v tem obdobju povečala za dvainpolkrat, čeprav so zaposlili le 20 odstotkov več delovne sile. Tudi za delavce je bilo dosti storjenega. Zgradili so jim precej novih stanovanj, nekaterim pa so po-

magali pri njihovi zasebni gradnji. Letos bo dograjen še en stanovanjski blok z 18 sodobno urejenimi stanovanji. V Piranu imajo svoj počitniški dom, kjer je lani letovalo 275 delavcev, letos pa je preživelo ob morju svoj dopust okrog 400 delavcev in njihovih družin. Dobro je urejena menza v obratu, ki izda dnevno nad 300 obrokov tople malice po nizki ceni ter precejšnje število kosil in večerij. Za strokovno izobraževanje je podjetje letos namenilo pet milijonov dinarjev. Različne tečaje, seminarje in predavanja bo obiskovalo nad 500 delavcev.

Naš veliki strojni kombinat Litostroj je za svoj jubilej izdal poseben Zbornik, v katerem je prikazano delo samoupravnih organov v tej dobi in velik gospodarski razvoj podjetja. Zanimivo je, da je v tem velikem delavskem kolektivu v desetih letih sodeloval v delavskem svetu vsak

peti član kolektiva. Leta 1950 so izdelali v Litostroju 3824 ton izdelkov, ki so jih prodali za nekaj več kot 293 milijonov dinarjev, letos pa 18.150 ton izdelkov, za katere so iztržili že 8300 milijonov dinarjev. Število zaposlenih delavcev se je še enkrat povečalo. Danes je v Litostroju zaposlenih 2835 ljudi.

Z več prireditvami, športnimi tekmovanji itd. so praznovali to obletnico delavskega samoupravljanja v svoji tovarni delavci in uslužbenci Mariborske tovarne avtomobilov. Vsi člani so se udeležili tudi sprevoda, ki je v pestrih skupinah, razvrščenih po strokah, prikazal delo v tovarni in desetletne uspehe. Na čelu sprevoda sta dva mladina nosila velik napis »Tovarne delavcem!« in datum 5. IX. 1950, ko so v tovarni TAM delavci prevzeli upravljanje podjetja.

Tudi v tovarni Novoteks v Novem mestu, ki je danes ena najbolj znanih tovarn za volneno blago v Jugoslaviji, so z upravičenim ponosom pregledali uspehe desetletnega delavskega samoupravljanja. Pred desetimi leti je bilo v tej tovarni zaposlenih 275 delavcev, ki so napravili za 420 milijonov bruto proizvoda. Zdaj dela v svetlih, prostornih dvoranah prenovljene tovarne 670 ljudi, ki bodo letos naredili za 2600 milijonov dinarjev bruto proizvodov. V Metliki so zgradili nov obrat, tkalnico volnene preje, ki pa se bo po načrtih razvil v tkalnico trikotazne preje. V Novem mestu pa bodo poleg dosedanjih obratov zrasli še novi za volneno prejo, da bo »Novoteks« postal pravi volnarski kombinat.

Da, naši delavci so se izkazali za dobre, preudarne gospodarje podjetij, ki jih upravljajo.

Ina Slokan

Od uvoznika smo postali izvoznik pšenice

Vse do minulega leta je Jugoslavija uvažala velike količine pšenice, da bi zadostila potrebam po prehrani prebivalstva. Letos pa je naša dežela izvozila prvič po vojni znatne količine tega žita. V Avstrijo, Zahodno Nemčijo, Švico, Nizozemsko, Veliko Britanijo in Izrael smo poslali 140.000 ton pšenice z visokimi donosi, v Madžarsko pa bomo poslali 20.000 ton.

Od uvoznika postati izvoznik pšenice — to je zares velik uspeh. Omogočilo ga je veliko povečanje pridelovanja pšenice v zadnjih dveh letih. Letošnji pridelek je bil na enaki ravni kot lanskoletni, in sicer nekaj več kot 4.000.000 ton. Povprečni donos pšenice po vojni, ki je bil 11 q na ha, smo skoraj podvojili, tako da smo letos pridelali 19,6 q na enoto površine. Donosi visokorodne pšenice pa so še znatno večji. Od 34,9 q na ha, kolikor je bil donos leta 1958, se je povečal lani na 37,5 q. Letos je bil donos nekoliko manjši zaradi slabših vremenskih razmer, vendar je bil približno 31,2 q na ha. Rekordni donos je doseglo letos gospodarstvo »Pomoravlje« pri Jovcu, ki je pridelalo 107,9 q na ha, kmetijsko posestvo »Plevlje« pa je pridelalo 105 q na ha. Ti podatki kažejo, da je Jugoslavija že dobila boj za pšenico in da bo pridelek iz leta v leto večji. Kot predvidevajo, bomo prihodnje leto pridelali 5,5 milijona ton, leta 1962 pa 6 milijonov ton pšenice.

Povečanje pridelka pšenice kaže, da je naše kmetijstvo obvladalo sodoben proces gojenja pšenice in da pšenica z visokimi donosi ustreza klimatskim razmeram Jugoslavije. Če temu dodamo še uporabo sodobne agrotehnike in mehanizacije, vidimo, da obstajajo vsi pogoji za nadaljnje povečanje pridelka.

Koruzo je Jugoslavija že prej izvažala, vendar jo bo prihodnja leta pošiljala na tuje tržišče v še večjih količinah. Lani smo n. pr. pridelali 6.670.000 ton koruze, s čimer smo presegle predvojno in povojno desetletno povprečje. Celoten pridelek leta 1937, ki je verjetno največji pred vojno, je bil 5.340.000 ton, leta 1957 pa je bil 5.660.000 ton. Lanskoletni pridelek pa je bil boljši kot pridelek teh dveh najbolj bogatih let.

Tako povečanje pridelka koruze nismo dosegli z razširitvijo setvenih površin, marveč edinole s povečanjem donosov na enoto površine. Predvojni desetletni povprečni donos je bil v razdobju od 1930. do 1939. leta 16,4 q na ha, povojni za razdobje 1949—1958 pa 14,6 q. To povprečje smo presegle že leta 1959, ko je bil povprečni donos koruze 26 q na ha. Visok donos smo dosegli tudi pri koruzi z izvajanjem sodobnih agrotehničnih ukrepov.

P. S.

Takole so prevzemali nabran hmelj v našem najpomembnejšem hmeljarskem posestvu v Sempetru v Savinjski dolini

Maja letos ni nič kaj kazalo, da bo dobra hmeljska letina. Spričo tedanje suše je hmelj močno zaostal v začetni rasti. No, stanje se je začelo lepo popravljati že na začetku junija, ko je začelo deževati. Dež je potem redno namakal savinjska in druga hmeljišča širom po Sloveniji vse do obiranja sredi avgusta.

Ko so hmeljarji in strokovnjaki ob obiranju pregledovali pridelek, so z veseljem ugotavljali, da je hmelj povsod čisto zdrav, brez sledov bolezni. In niso si mogli kaj, da ne bi izrekli vse priznanje združni zaščitni službi, ki ji je s štirikratnim temeljitim škropljenjem uspelo obvarovati hmelj pred peronosporo, z zalivanjem rastlin z najsodobnejšimi kemičnimi preparati pa zatreti rdečega pajka in druge škodljivce. Tako smo letos pridelali v Savinjski dolini okrog 90 odstotkov prvorazrednega in drugorazrednega hmelja in se letošnja hmeljska letina kosa z letino v letu 1957, ko smo pridelali največ kvalitetnega hmelja. Letošnji pridelek je pa tudi po količini odličen, saj le malo zaostaja za lanskim rekordnim (3600 ton), a po kvaliteti precej slabšim pridelkom.

Izvrstnega hmelja za izvoz imamo torej letos v Sloveniji precej. »Hmezad«, podjetje, ki ga pripravlja za prodajo, pa se žal prav to jesen močno bori s težavami. Lansko zimo mu je namreč pogorel obrat za žveplanje in zato je zdaj z vso ostrino stopila v ospredje gradnja novega, zelo

Pridelali smo mnogo izvrstnega hmelja

modernega skladišča. Načrti zanj so gotovi in pričeli so s prvimi deli.

Novo skladišče bo stalo blizu upravnega poslojja podjetja in tik ob žalski železniški postaji. Zgrajeno bo tako, da bodo hmeljarji dovažali vanj hmelj z vseh strani. Imelo bo 15 nadstropij, se pravi, da bo visoko 51 m. Pripeljan hmelj bodo s posebnimi elevatorji dvigali v vrhnja nadstropja — od sedmega navzgor. Ob prodaji ga bodo po posebnih drčah pošiljali v dosuševalne in žveplalne komore, ki jih bodo prav tu prvič na svetu uporabili. V njih bodo hmelj žveplali in mu odvzemali vlago na stopnjo, ki jo zahteva prevoz v čezmorske dežele. Nato ga bodo nekoliko nižje zapakirali v aluminijaste zaboje. Tako pripravljen hmelj bo mogoče brez okvar voziti čez Atlantsko morje in Ekvator, kjer je mnogo vlage. Nove žveplalne naprave tudi ne bodo zastrupljale okolice, kakor se je to dogajalo doslej, ker bodo petkrat bolj izkoristile žveplo. V novem skladišču bodo v eni odkupni sezoni lahko vskladiščili okrog 4000 ton hmelja.

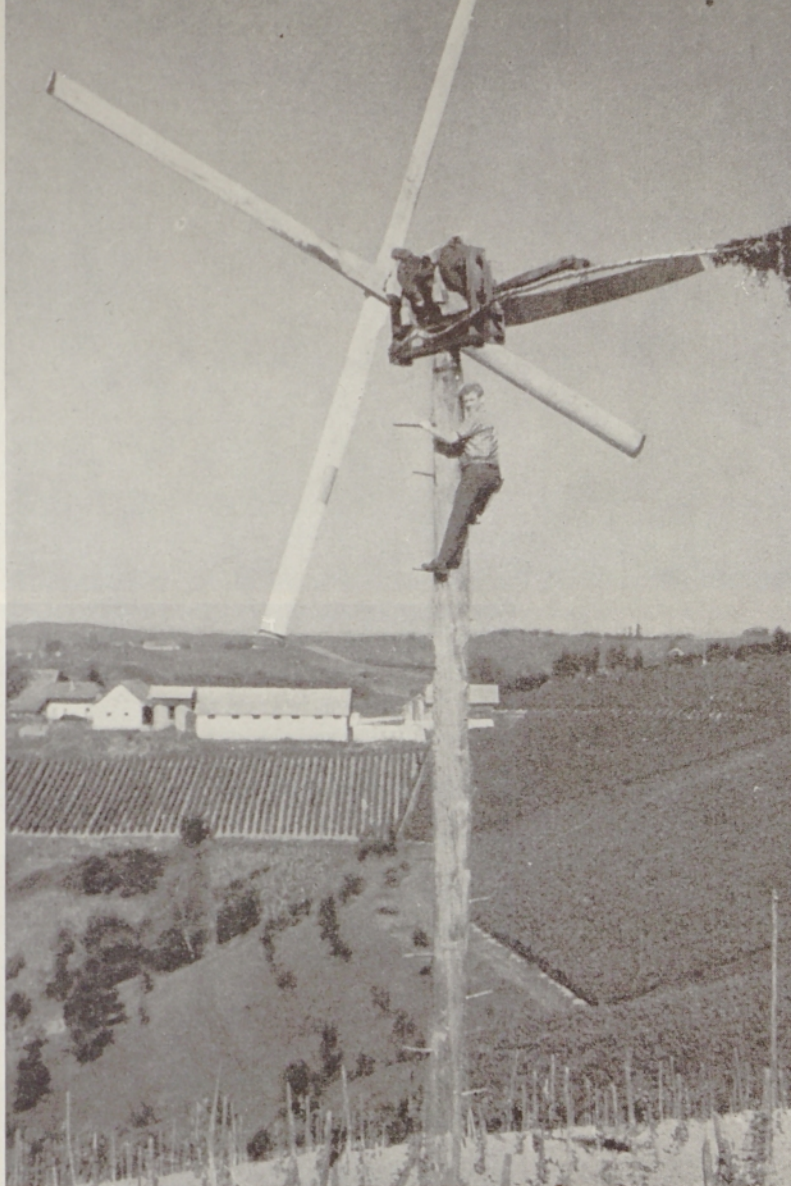
C. T.

Maketa novega modernega skladišča za hmelj, ki so ga začeli graditi v Žalcu

Pogled na Jeruzalem v Slovenskih goricah. Skoraj vse vinograde tu okrog so po osvoboditvi obnovili in zasadili z žlahtno trto. Tu je zibelka renskega rizlinga, rumenega muškata, muškatnega silbanca, belega burgundca, šipona, rulandca itd. — Ta vina dobivajo na vseh mednarodnih vinskih razstavah in sejmih najvišja priznanja.

Cvetko Golar:

V goricah

*Od Mure odtrgal oblak se je škorcev.
V Jeruzalem družba se je napotila —
jasnine in sonca iz polnih je korcev
nebeška jesen na gorice razlila.*

*Odcvetel med trsjem že mak je rdeči,
a zdaj zažarela je loza in brajda,
na polni, bleščeči se grozd je dehteči
poslala čebelo ocvela je ajda.*

*Glasno od klopotcev odmevajo grički,
donijo veselo, zamolklo, počasi,
skrivnostno in mirno med listi jim črički
odpevajo v soncu s sanjavimi glasi.*

*Po mejici mlada se deklica šeta,
objestnim, neabljenim gostom se smeje
in s trto in grozdjem si čelo opleta
in gleda za škorci v sinjine brez meje.*

Člani Zdrúženja Jugoslovanov v severni Franciji 3. julija letos na izletu v Quesnayu, kraju, pomembnem iz zadnje vojne

Pevski zbor društva slovenskih upokojencev v Ljubljani je v režiji bivše operne pevke tov. Pavle Lovševotove nastopil letos poleti v posrečeni spevoigrji »Na vasi«, ki je sestavljena iz samih slovenskih starih narodnih pesmi. Slika je s posebne predstave, ki so jo pevcji pripravili za ameriške rojake. Vstopnice so bile razprodane in je bilo med obiskovalci precej ameriških rojakov. Med temi je bila tudi glavna tajnica Slovenske ženske zveze iz Chicaga ga. Albina Novakova, ki ji je društvo poklonilo šopek. Po končani predstavi pa so se skupaj slikali

Male vnučke Josipine Mesec iz Cicero, Ill.

Po tridesetih letih uresničene sanje

Leta 1927 sem iz zakajenega Chicaga prvič obiskal belo Ljubljano. Prav dobro se spominjam zanimivega razgovora s pokojnim Antonom Kristanom, njegovo ženo in mladimi sinovi. Sanjali smo o tesnejših stikih med ameriškimi Slovenci in staro domovino, o skupnih izletih, o izseljenskem uradu in seveda tudi o možnostih gospodarskih zvez. Tone Kristan je bil ravnatelj delavske združne banke, jaz pa sem bil tajnik gospodarskega odseka Slovenske narodne podporne jednote.

No, del teh sanj je bil kmalu uresničen. Že leta 1930 je SNPJ priredila prvi velikopotezen izlet, ki je bil izredno uspešen. V Ljubljani so nam šli na roko Tone Seliškar, Mile Klopčič, Kristanovi in mnogi drugi. Prvi tak »tabor«, kakor ste ga imeli 4. julija v Polhovem Gradcu, smo imeli pred tremi desetletji, ko smo se zbrali izletniki SNPJ v tivolskem gradu ali hotelu. S člani SNPJ so bili tudi številni sorodniki, prijatelji in lepo število Ljubljancanov. Bilo nas je toliko, da ni bilo za vse dovolj prostora na banketu. Trdno sem prepričan, da je bilo na letošnji proslavi navzočih tudi nekaj tistih, ki so bili na prvi taki prireditvi ob prvem izletu SNPJ v lepo Slovenijo. Tem posebno iskren pozdrav!

Mimogrede lahko omenim, da SNPJ ni bila samo prva s skupnim izletom, pač pa tudi prva s filmskimi slikami. Leta 1927 sem snemal črnobel živi trak, leta 1930 pa sem filmal našo zanimivo pot čez morje in po Jugoslaviji. Leta 1938 pa sem povzel v živih barvah lepote Slovenije. Ti filmi so bili predvajani pri društvih SNPJ širom Amerike.

Ne zamerite mi, če dodam še nekaj sanj, ki smo jih sanjali v Ljubljani in na Jesenicah z mučenikom Tonetom Čufarjem (napredni delavski pisatelj, ki so ga med vojno ubili Nemci, op. uredn.) in drugimi. Takrat so bile to sanje, toda nekaj jih je že uresničenih — Izseljenska matica, skupni izleti SNPJ in ameriški dan so sijajen začetek. Sedaj pa še nekaj teh sanj:

Zakaj ne bi ameriški povratniki v Sloveniji ustanovili svoje družabno društvo? Zanj imam na izbiro že nekaj imen, toda Seliškar, Klopčič in drugi pesniki in pisatelji bodo gotovo našli še kaj bolj primerne. Tajnik tega društva bi lahko vodil dopisovanje s Prosveto in tudi z glavnim odborom SNPJ za tiste, ki bi bili še zavarovani.

Člani bi lahko izbrali Sterling hranilnico v Chicagu, da prejema zanje mesečno pokojnino

Jakob Zupančič
(fotografija je
iz prejšnjih let)

od družb ali socialnega zavarovanja in ta hranilnica bi potem pošiljala tja določene vsote po Jugoslovanski narodni banki (po 600 din za dolar). Mimogrede omenjeno vsi ravnatelji Sterling hranilnice (prej Jugoslovanska hranilnica) so člani SNPJ in njen tajnik Donald Lotrich je letos obiskal stari kraj.

Čikaški člani SNPJ smo praznovali dan ameriške neodvisnosti 4. julija na Jugoslovanskem vrtu. Ali ne bi bilo pravilno, če bi tam pri vas praznovali ta praznik na Vrtu ameriških Slovencev? Pri vas imamo že precej članov SNPJ in prišlo nas bo vsako leto več. Med nami je tudi nekaj takih, ki so sposobni voditi tak izletniški vrt, kjer bi bil lahko tudi urad novega društva povratnikov, knjižnica in izseljenski muzej. Kajpak bi vse to vključevalo tudi rojake-povratnike iz drugih dežel, ne samo ameriške.

Pa vrnimo se k našim izletnikom. Verjetno je tudi letos imel kakšen izletnik SNPJ kakšne nevsječnosti: človek lahko vstopi v napačni vlak ali pa sam leti proti Evropi, njegovi kovčki pa na Filipine... Kadar potuje nekaj sto izletnikov, se ni čuditi, da se kaj pripeti. Pri našem velikem izletu SNPJ leta 1930 smo imeli pri vsaki treh izmed skupin (pod vodstvom Franka Aleša, Johna Olipa in podpisane) po eno nevsječnost, ki pa danes ne izgledajo več resne, kakor tudi letošnje ne bodo čez trideset let...

Težko boste verjeli, toda dejansko smo imeli zakonca, ki sta prišla iz Amerike čez široki Atlantik in številnih državnih meja prav v svojo prijazno vas na Dolenjskem — brez potnega lista in brez kakšne vize. Kot tajnik Izletnega urada SNPJ sem poslal potni list in vse drugo v Samsulo, Florida, toda onadva sta odpotovala v New York več dni pred odhodom parnika. No, bili smo srečni, da so ju pustili na parnik in čez vse meje.

Ko se je brzovlak iz Cherbourga ustavil v Caënu, je skočil naš izletnik na čašo piva. Prileglo se mu je, pa je naročil še eno. Medtem pa

Skupina Progresivnih Slovenk v svojem centru na Lav-nale Ave v Chicagu, kjer imajo mesečne seje in manjše prireditve. Na steni slika Slovenke, delo in darilo Gabriele Zuglove, soproge bivšega konzula v Chicagu Franca Zugla. Na sliki od leve: mlada nadarjena pevka in kulturna delavka Ann Kolar, poleg njena mama, slede Angela Zaitz, Mary Volk, Tončka Urbanž in Kristina Navesnik — fant od fare med njimi pa je Charles Rak

je vlak odpihal proti Parizu in z njim vsa njegova prtljaga, potni list in vozovnica. Le posredovanju ustrežljivega železniškega upravnika, ki

je brzojavil na postajo v Caën, se je zahvaliti, da je bil čez nekaj ur nič več žejni rojak zopet med nami.

Na povratku s Cetinja se je visoko pod sivimi črnogorskimi grebeni na vijugasti cesti proti Boki Kotorski polomil eden izmed ducatov avtomobilov. Vlak v Dubrovniku, h kateremu so bili priklopljeni luksuzni vozovi izletnikov SNPJ, je počakal, dokler nista čez pol ure dospela zadnja dva izletnika.

Med nami so bili seveda mladi člani SNPJ in brhke Slovenke, zato ni nič čudnega, da se je mlad Čikažan zaljubil, pa smo potem morali vedno paziti nanj, da ni kje zaostal. Nekí drugi je imel dekle v Beli krajini, pa je kar pri njej ostal, medtem ko smo se drugi vrnili. Ko mu je viza potekla, so ga vtaknili v jugoslovansko armado in ga poslali nekam v južno Srbijo. Precej truda nam je dalo, da smo ga nazadnje le dobili nazaj v Chicagu. Zato se ni jeziti, če je bilo kaj malega narobe, čez leta se boste, upam, temu smejali.

Prisrčne pozdrave številnim našim prijateljem, posebno pa Cvetku Kristanu in drugim sinovom Antona Kristana, Seliškarju, Klopčiču in seveda vsem tistim, ki so sodelovali pri ustanovitvi tako koristne izseljenske matice. Brez nje bi ne bilo letos v Sloveniji na stotine članov SNPJ in ne bi bilo nepozabnega ameriškega dneva, piknika 4. julija.

Naše sanje pred 33 in 30 leti so v veliki meri uresničene, četudi je med tem dolgim razdobjem vihrala po vsej Evropi druga svetovna vojna in ste vi vodili junaško osvobodilno borbo, mi tukaj pa smo vam po SANS skušali olajšati težka bremena.

Zahvala za lep izlet po Sloveniji in počitnice ob Jadranu

Prav iskrena hvala Slovenski izseljenski matici, ki je na našo željo organizirala za nas lep izlet po Sloveniji, kakor tudi za prijetne počitnice ob modrem Jadranu.

Z izletom smo bili res zelo zadovoljni, saj smo videli toliko prirodnih lepote svoje domovine, ki nam bodo ostale v trajnem spominu. Na tem izletu smo se tudi še globlje spoznali z razvojem gospodarstva v socialistični družbi, ki napreduje iz leta v leto, čemur je najlepši dokaz moderno rudarsko mesto Novo Velenje, ki smo ga obiskali.

Prav lepo je bilo tudi ob modrem Jadranu v Rovinju. To je bil res pravi oddih za nas rudarje. Ob morju pod žarkim soncem na svežem morskem zraku je bilo za nas res novo življenje.

Zato že enkrat najlepša hvala Slovenski izseljenski matici ter občini Rudnik v Ljubljani, ki nas je sprejela v svoje počitniško naselje.

*Jože Cadej,
predsednik pevskega društva Slavček,
Freyning-Merlebach*

Ob 40-letnici pevskega zbora »Jadran« v Clevelandu

Kakor smo že poročali, je pevski zbor »Jadran« v Clevelandu na svojem letošnjem spomladanskem koncertu 24. aprila proslavljal tudi 40-letnico svojega obstoja. Ta zbor je v teku let imel veliko število uspešnih koncertov in je prikazal vrsto spevoiger in operet. Med ameriškimi rojaki pa je bil svoj čas bolj znan kakor je danes. Zaradi tega je prav, da se po podatkih, ki jih je zbral rojak Louis Kaferle, ozremo nekoliko na njegov 40-letni razvoj.

Pevski zbor »Jadran« je bil ustanovljen 10. junija 1920 v Kunčičevi dvorani v Clevelandu na sestanku, ki ga je sklical in mu tudi predsedoval Avgust Kabaj. Ob ustanovitvi je imel 14 članov. V prvem odboru so bili: predsednik Albin Praprotnik, tajnik in zapisnikar Avgust Kabaj, blagajnik Mike Podboj in pevovodja Mike Lesjak. Ta prvi pevovodja je bil pri zboru samo malo časa, nato pa je prevzel in vodil zbor do leta 1935 znani zborovodja in skladatelj John Ivanush, o čigar 80-letnici je pisala »Rodna gruda« v lanski decembrski številki.

John Ivanush je spravil zbor »pokonci« in je imel z njim prvi koncert v marcu 1921. Pod njegovim vodstvom je imel do leta 1935 16 koncertov in je prikazal 12 spevoiger in operet. Tako so prikazali in podali dvakrat Špicarjevo spevoigro »Spominska plošča«, dalje enodejanki »Prvi april« in »Pri zaspani sovi«, Verbičev »Vaško kri«, dvakrat opereto »Adam Ravbar«, dvakrat Ditrichovo »Kakor stari tako mladi«, Schubertovo »Pri treh mladenkah«, Teichovo »Cigansko nevesto« in »Divjega Stanislava«.

Pevovodja Louis Šeme je vodil tri koncerte, operete Melkejevo »Raj na zemlji«, Berlingovo »Sanje pod lipo«, Schubertovo »Pri treh mladenkah« ter spevoigri »Prva ljubezen« in »Gostilna pri zlatem rogu«. Pod vodstvom Jacka Nagla je imel zbor tri koncerte ter opereti »Prelom prisege« in »Ciganska nevesta«.

Sedanji zborovodja Vladimir Malečkar vodi zbor zadnjih 17 let. V tem času je vodil 15 koncertov in naslednje operete oziroma spevoigre: »Daninka, cvet deklet«, »Valček ljubezni« Oskarja Straussa (dvakrat), Dodgejevega »Grofa cigana« (dvakrat), Schubertovo »Pri treh mladenkah«, Plenquetove »Začarane zvonove«, Ditrichovo opereto »Kakor stari tako mladi«, »Beneško rožo« in Straussovo »Maščevanje netopirja«.

Krajši čas sta vodila zbor tudi F. Pirc in pevovodja »Zarje« prof. Joseph Krabec. Operete in spevoigre so režirali Avgust Kabaj, Vinko Coff, John Steblaj, Florence Slaby in Joe Godec. Nekaj operet je poslovenila Mary Ivanush, njen mož John pa je prevode vsklajeval z glasbo. Pozneje je to delal Marjan Urbančič.

Zelo mnogo so pomagali zboru tisti neznani člani in prijatelji, ki so preskrbovali notno gradivo, skrbeli za orkestracijo in harmonizacijo ter prepisovali note za glasovno porazdelitev. Veliko dela s prepisovanjem in razmnoževanjem not je bilo napravljeno brezplačno. Ti pomočniki zbora zdaj ob 40-letnici ne morejo biti imensko navedeni, ker niso nikjer napisani, čeprav vsi vedo, da so zelo mnogo delali in naredili. Gre jim pa vsekakor tudi brez tega velika hvala.

Pevski zbor »Jadran« je nastopal poleg na svojih koncertih tudi na številnih narodnih proslavah ter na pevskem festivalu v clevelandskem mestnem avditoriju. Njegovi člani so nastopali na neštetihi društvenih, zasebnih in dobrodelnih prireditvah. Z opereto je zbor gostoval na povabilo federacije društev SNPJ tudi v Pittsburghu, Pa.

Zdaj ima zbor »Jadran« 24 aktivnih pevcev in pevk. Predseduje mu Louis Smrdel, tajnik je Frank Bitenc, zapisničarica je Wilma Tibjash, kostumerka L. Zabukovec, pevski arhiv pa oskrbuje ugledna sopranistka Florence Unetich. Florence je imela leta 1947 tudi svoj samostojen koncert in je ena od najbolj zavednih v Ameriki rojenih Slovencev.

Kakor vidimo, je zbor »Jadran« v 40 letih opravil veliko in plodno delo za ohranitev narodne zavesti in dobrega razpoloženja med clevelandskimi rojaki. Tako tisti aktivni člani zbora, ki jih krije že zemlja, kakor tudi tisti, ki še vedno aktivno delajo ali pa so že stopili v pokoj, zaslužijo za svoje delo priznanje in zahvalo.

Co. A. K.

ROJAKI — POZOR!

V Cankarjevi založbi v Ljubljani je pred kratkim izšla brošura »10 let delavskega upravljanja«, ki jo je napisal predsednik Republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije Stane Kavčič. Knjižica poljubno obravnava najpomembnejšo zgodovinsko dejanje vlade FLRJ po osvoboditvi, t. j. ustanovitev delavskih svetov v tovarnah ter na podlagi prepričevalnih argumentov in statističnih podatkov ugotavlja, da ima delavsko samoupravljanje največ zaslug za hitri gospodarski razvoj FLRJ v zadnjih desetih letih.

S kakšnim zanimanjem je vsa slovenska javnost, zlasti pa delovni kolektivi po tovarnah, sprejela to knjižico, dokazuje dejstvo, da je že domalega razprodana. Cankarjeva založba ima na razpolago le še omejeno število izvodov. Če bi se tudi kateri od rojakov želel seznaniti z njeno aktualno vsebino, naj to sporoči Slovenski izseljenski matici, Cankarjeva 1/II, Ljubljana.

P O D O M A Č I D E Ž E L I

— Industrijska podjetja na Gorenjskem so do konca julija izvozila za 480 milijonov deviznih dinarjev proizvodov. Največ so izvozili tekstilnega blaga, obutve in izdelkov elektroindustrije.

— Gradnja velike vinske kleti na Dobrovem v Goriških brdih gre h koncu. To je zdaj največja vinska klet v Sloveniji, kjer je prostora za 450 vagonov vina. Investicije zanjo znašajo okrog 620 milijonov din. Klet ima moderne predelovalne obrate in naprave za polnjenje steklenic. Letos bo odkupljenih za to klet okrog 350 vagonov grozdja.

— Čeprav letos ni najbolj ugodna letina, je bil pridelek krompirja in sadja v Sloveniji dober, saj bo znašal, kakor računajo strokovnjaki, okrog 900 tisoč ton krompirja in 28.000 ton zimskih jabolk. Ta uspeh je treba predvsem pripisati modernim agrotehničnim ukrepom.

— Že prihodnjo pomlad bodo v Novem mestu povečali bolnišnico tako, da bodo zgradili ob Šmihelski cesti na desni strani Krke obsežen nov paviljon. V njem bodo najprej urejeni kirurški in otroški oddelek, pozneje pa še oddelek za oči, nos in ušesa ter nevrološki oddelek. Nova zgradba bo s podzemskim hodnikom povezana z bolnišnico.

— Ljubljansko Dramo so za novo sezono povečali. Od prejšnjih 415 bo imela odslej 585 sedežev. Prostore so preuredili tako, da so odstranili nekaj lož in dijaško stojišče. Tega bodo odslej madomestili ceneni sedeži na galeriji, ki je povečana.

— Za 75 milijard in 400 milijonov dinarjev kupoprodajnih pogodb je bilo že v prvih dneh sklenjenih na IV. mednarodnem sejmu tehnike z razstavo jedrske energije, ki je bil konec avgusta v Beogradu. Na njem je sodelovalo 420 domačih in 709 tujih razstavljalcev iz 25 dežel.

— Docent ljubljanske univerze dr. Mirko Derganc je odpotoval v Ameriko. Povabil ga je ameriški inštitut za biološke znanosti, da se udeleži in predava na prvem kongresu za raziskovanje opeklín, ki je bil v dneh od 19. do 22. septembra v Washingtonu. Na ta kongres je bilo povabljenih samo 24 najbolj priznanih strokovnjakov za zdravljenje opeklín z vsega sveta.

— V visoki starosti 85 let je umrl v Gorici znani skladatelj Emil Komel, zadnji iz generacije glasbenikov, ki so pripomogli k velikemu kulturnemu vzponu Gorice v času pred prvo svetovno vojno. Vodil je goriške in okoliške pevske zборе in tedanje Pevsko glasbeno društvo. Obenem je tudi pridno skladal. Ustvarjal je predvsem zborovske skladbe.

— Ob letošnjem občinskem prazniku, ki ga je praznovala Sežana, so odprli na Dolenjah pri Štjaku nov vodovod in javno kopalnico.

— Gasilci v Idriji so septembra praznovali sedemdesetletnico svojega društva.

— Kmetijska zadruga v Kobaridu je začela graditi prvi hlev za novo živinorejsko farmo, ki bo zrasla na Kobariškem blatu.

— Mnogo naših šolarjev je med šolskimi počitnicami bilo za mesec dni zaposlenih v naših tovarnah in podjetjih. Tako je tudi tovarna »Iskra« zaposlila pri pomožnih delih 182 otrok svojih delavcev. Seznanili so se z delom in disciplino v tovarni, obenem pa tudi zaslužili okrog 8500 dinarjev.

— V vasi Krašnji ob cesti Ljubljana—Celje bodo v kratkem odprli industrijski obrat domžalske tovarne sanitetnega materiala. V začetku bo v njem zaposlenih do trideset delavcev, pozneje pa več.

— Nove šole gradijo v Belih vodah pri Šoštanju in v Šmartnem ob Paki. V Tirni nad Litijo pa so že začeli s poukom v lepem novem šolskem poslopju.

— Na Trojanah so uredili novo pitališče telet za »baby beef«.

— V Murski Soboti je bil peti festival kmetijskega strojništva v Sloveniji. Na kmetijskem posestvu v Rakičanu je tekmovalo 66 traktoristov iz vse Slovenije. Prvo mesto v skupinskem tekmovanju si je priborila skupina iz Murske Sobotice.

— Pavle Zadavec iz Loperšic je letos pridelal 6300 kg visokorodne pšenice na hektar.

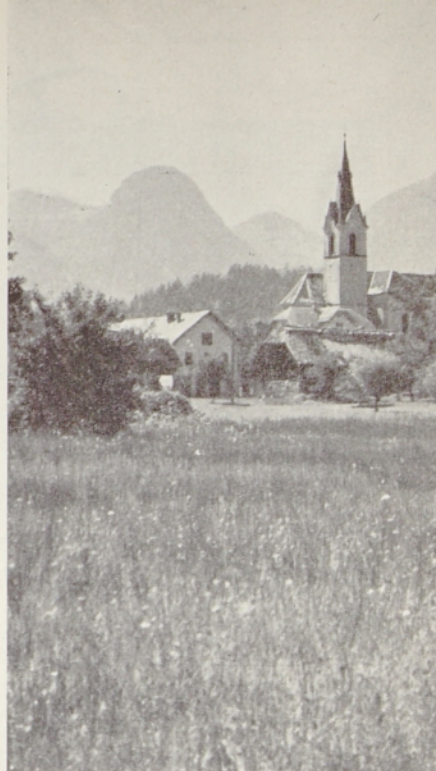
— V jedrskem reaktorju v Vinči pri Beogradu so začeli proizvajati radioaktivne izotope za zdravstvene namene. S tem se bodo znatno zmanjšali stroški pri zdravljenju bolnikov, posebno tistih, ki bolujejo za rakom.

— Na VI. mednarodni razstavi vin na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani so med jugoslovanskimi vini prejela največ medalj slovenska vina, in sicer 26 zlatih, 98 srebrnih in pet bronastih.

— V avgustu je stekla pitna voda po novem vodovodu v južni Istri. Gradnja tega vodovoda je veljala nad milijardo dinarjev. Položili so 45 km glavnih vodovodnih cevi, pri delih pa so sodelovala številna domača podjetja z Reke, iz Ljubljane, Zagreba in Beograda.

Tabor v Savinjski dolini

Nekdanji savinjski splavarji so splave zamenjali z drvarskimi plenkačami. Postali so gozdni delavci

Ljudi v Argentini usihajo slovenske korenine

Pokojni
Ivan Močnik

Naša argentinska naselbina je letos izgubila dva ugledna društvena in kulturna delavca. V začetku letošnjega leta je v Cordobi nepričakovano umrl Ivan Kacin, sourednik »Lipe«, star komaj 58 let, ki je tri desetletja neumorno deloval na kulturnem polju med svojimi rojaki in je bila njegova edina največja želja, da bi spet stopil na tla prerrojene svobodne domovine, ki pa mu je, žal, ostala neizpolnjena. Več o tem delovnem kulturnem delavcu bomo spregovorili v prihodnjem Slovenskem izseljenskem koledarju. Nedavno pa smo prejeli iz Buenos Airesa vest, da je tam umrl 11. septembra Ivan Močnik, zaveden naprednjak in društveni delavec. Tega skoraj nismo mogli verjeti kljub temu, da smo se čudili, ker v zadnjem času nismo dobivali nič poročil od tega našega zvestega dopisnika in prijatelja Slovenske izseljenske matice.

Ivan Močnik se je rodil 21. aprila 1901 v revni kmečki družini v Črnučah pri Ljubljani. Že mlad je bil delaven in energičen. Izučil se je za ključavničarja in se zaposlil v železniški kurilnici v Ljubljani. Kmalu je napredoval in bil dodeljen k lokomotivi. To mesto pa je izgubil, ko se je pridružil naprednim železničarjem, ki so s štrajkom zahtevali boljše življenjske pogoje. Direkcija mu je nato dodelila najslabše delo v kurilnici, ki pa ga ni sprejel. Zahteval je delavsko knjižico in se odpravil v Argentino.

Kakor vsak izseljenec, je moral sprva opravljati vrsto priložnostnih del, preden se je lotil trgovine. Ves prosti čas pa je žrtvoval društvenemu delu. Bil je ustanovitelj in dolgoletni odbornik društva Samopomoč v calle Centenera, ki so ga na splošno imenovali Kranjsko društvo, enako je bil tudi med ustanovitelji prve Slovenske zadruge v Buenos Airesu, ki se je osnovala pred leti iz društva Samopomoč. Svoječas je bil član Slovenskega sveta, sodeloval je v odboru za Jugoslovansko Primorje, bil je predsednik založbe izseljenskega lista »Nova domovina« in nato lista »Lipa« itd.

Zdaj je sredi dela omahnil in se tiho poslovil, kakor se je nekaj mesecev pred njim poslovil Ivan Kacin. Spomin na oba bo živ in svetel, dokler bo obstajala slovenska naselbina v Argentini.

France Kurinčič

Tragična smrt dveh izseljencev

Po 52 letih sta prišla na obisk v rojstni kraj iz Argentine 57-letni Manuel Stepančič in 55-letni Srečko Keber, oba doma iz Bukovice pri Novi Gorici. Srečna sta bila, da sta po dolgih letih spet na domačih tleh, da lahko spet objameta svoji materi, svojce in prijatelje. Prepotovala sta Slovenijo in si ogledala tudi nekatere bratske republike. Manuel je sklenil, da se vrne v Argentino že 29. avgusta, Srečko pa 12. septembra. Zato sta izkoristila še priložnost, da s prijatelji obiščeta Srečkovega brata Franca, ki je uslužben na Jesenicah.

V nedeljo, 27. avgusta zjutraj jih je odpeljal prijatelj Andrej Mlečnik preko Vršiča na Gorenjsko. Pred vasjo Dovje pa je šofer, ki se je hotel izogniti avtomobilu, zadel z avtomobilom v drevo. Pri sunku je bil najtežje poškodovan šoferjev oče Angel Mlečnik. Vendar se mu je stanje po nekaj dneh izboljšalo, medtem ko sta Srečko

Keber in Manuel Stepančič pozneje umrla v jese- niški bolnišnici.

V sredo, 31. avgusta se je v popoldanskih urah zbralo v Volčji dragi pred zgradbo »Mizarja« okrog dva tisoč ljudi, svojcev, prijateljev in znancev, ki so se prišli posloviti od prerano umrlih rojakov. Dolg sprevod se je vil proti bukovškemu pokopališču. Udeležili so se ga tudi predstavniki političnih in množičnih organizacij, ljudski poslanec Okrajnega odbora SZDL Nova Gorica Milo Vižintin in več izseljencev-povratnikov. Krsti pokojnikov so nosili domači fantje in možje. Od pokojnikov sta se poslovila v imenu krajevnega odbora SZDL Bukovica Peter Nardin, v imenu Slovenske izseljenske matice pa tajnik podružnice Nova Gorica Mirko Ličen. Domači pevski zbor jima je zapel žalostinke, grobova pa so posuli svojci in znanci s cvetjem in nad 25 vencii.

L. M.

France Bevk umetnik in človek

V septembru smo Slovenci doživeli lep kulturni praznik — 70-letnico primorskega pisatelja Franceta Bevka. V prejšnji številki smo že zapisali, kako so zlasti na Primorskem proslavili njegov življenjski jubilej. Tudi drugod po Sloveniji so bile spominske prireditve. V Novem mestu so odprli razstavo pisateljevih del ter priredili Bevkovo večer, na katerem je jubilarant bral odlomke iz svojih del. Dolenjska založba pa je kot svojo prvo knjigo izdala Bevkovo povest »Domačija«.

Prav na kratko se danes ustavimo ob tem plodovitem slovenskem pisatelju; saj je njegovo ime tesno povezano s trdim življenjem primorskega človeka v preteklosti in z njegovo silno željo po osvoboditvi. Koliko primorskih Slovencev, ki jih je fašistični bič raztepel po vsem svetu, je odneslo v svoji skromni popotnici to ali ono Bevkovo povest, v kateri s preprosto, osem razumljivo besedo govori o domačih krajih in domačih ljudeh, ki jih je čas pritiskal in gnetel po svoje skozi vse dobe od sivih davnin preko tlačanstva, kapitalističnih krivic, fašističnega raznarodovanja in izseljevanja.

Njegovo literarno delo je bogat, pester šopek: v njem so pesmi, črtice, novele, povesti, romani, potopisi, nekaj dram, filmski scenarij in številni prevodi. Pravi biseri so njegove mladinske povesti, od katerih vsaka je dokaz, da so mu otroške duše in srca odprta knjiga, iz katere črpa vedno novih, svežih sokov.

Prve črtice je objavil v raznih revijah, ko mu je bilo osemnajst let. Že te so pokazale, da bo imel France, sin revnega bajtarja iz Zakojce pri Cerknem na Goriškem, še veliko povedati. Res je bilo tako.

Doma so ga namenili za trgovski poklic. Toda neugasna želja po znanju ga je povedla na učiteljske, kjer je leto pred začetkom prve svetovne vojne maturiral. Učiteljeval je le kratko dobo. Moral je v vojsko. Po razpadu avstro-ogrske monarhije se je posvetil pisateljevanju in kulturnemu delu. Živel je večjidel v Gorici. Njegovo pero, ki je ljubilo resnico in malega človeka, je bilo osopraženo pri oblasteh. Pregaňjali so ga. V času silnega raznarodovalnega pritiska na Primorskem je bil Bevk med redkimi primorskimi izobraženci, ki so ostali med rojaki in se odločno upirali fašističnemu nasilju. Zato je moral večkrat v zapor in za več let v konfinacijo.

Kapitulacija Italije ga je zatekla v goriških zaporih in mu prinesla svobodo. Pridružil se je narodnoosvobodilni vojski ter postal kulturni in politični predstavnik primorskega ljudstva. Bil je predsednik Pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora za Trst in Slovensko Primorje ter predsednik Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte. Z besedo in peresom se je odločno zavzemal za našo zahodno narodno mejo. Ko se je na pariški konferenci odločila usoda naše meje na Primorskem, je prišel Bevk v Ljubljano kot podpredsednik Prezidija Ljudske skupščine LRS. Odslej je bil vrsto let ljudski poslanec in predsednik Društva slovenskih književnikov.

Takšen je površen oris bogato razgibane življenjske poti Franceta Bevka, ki ima tudi med našimi izseljenci po vsem svetu številne prijatelje in občudovalce. V imenu vseh teh mu tudi Slovenska izseljenska matica priskrbeno čestita k lepemu življenjskemu jubileju.

Pisatelj France Bevk kot predsednik pokrajinskega odbora OF za Trst in Slovensko Primorje na novinarski konferenci v Metliki 4. junija 1944

The most prominent and prolific writer of the Slovene Littoral — Francè Bevk — has been recently celebrating his 70th birthday. This anniversary was solemnized especially by the Littoral with numerous cultural performances. Picture: Fr. Bevk in his partisan uniform as president of the Committee of National Liberation for Trieste and the Slovene Littoral, et a press conference at Metlika on June 4, 1944.

Le plus considéré et fécond homme de lettres du Littoral slovène, Francè Bevk, a récemment célébré le 70e anniversaire de sa naissance. Ce jubilé a été fêté surtout par le Littoral avec de nombreuses représentations artistiques. Photo: Francè Bevk en uniforme de partisan comme président du Comité de la Libération Nationale pour Trieste et le Littoral Slovène, lors d'une conférence de presse à Metlika, le 4 juin 1944.

Kaj delajo naši na tujem

Iz Belgije

PRIREDITEV DRUŠTVA SLAVČEK V WATERSCHEIU

Slovensko pevsko kulturnoprosvetno društvo Slavček v Waterscheiu se je živahno razgibalo. Dne 25. septembra smo imeli lepo prireditev, še bolj pa smo uspeli z igro »Kam iz zadreg«. Dvorana je bila nabito polna in dobili smo več ponudb za gostovanje v Holandiji, Nemčiji in Franciji, pa tudi tukaj po Belgiji kot n. pr. v Charleroi itd. Le z oblekami imamo težave. Spočetka smo nameravali igrati v staromodnih vaških oblekah, toda, ker jih nismo mogli nikjer dobiti, smo si od rojakov iz Eisdena sposodili narodne noše. Naša igralska družina je bila nedavno tudi v Holandiji, kjer se je kot gost udeležila vinske trgatve, ki jo je priredilo društvo »Zvon«. Prireditev je bila res lepa. Tamkajšnji kvintet je mojstrsko zaigral nekaj glasbenih komadov, od katerih sta dve Avsenikovi najbolj vžgali. Iz poznejšega razgovora smo posneli, da bi ta kvintet zelo želel še več Avsenikovih valčkov in polk — morda bi pri tem lahko Slovenska izseljenska matica posredovala in jim poskrbela ustrezne note oziroma partiture?

Marin Mirko, Waterschei

Iz ZDA

KONVENCIJA AMERIŠKE BRATSKE ZVEZE

Ameriška bratska zveza s sedežem v Elyju, Min. je imela 15. avgusta v Indianopolisu, Ind. že svojo

Soproga in sinko našega naročnika Stanleya Mramorja iz Loraina, Ohio

21. konvencijo, na kateri je sodelovalo 110 delegatov včlanjenih društev in 22 članov glavnega odbora zveze. Ta organizacija je po številu članstva in premoženja tretja največja podporno zavarovalna organizacija ameriških Slovencev. Obstaja že 62 let in je po starosti oziroma po letu ustanovitve (1898) druga. Ima približno 28.000 članov in 152 krajevnih društev. Letos je imela tako imenovano predkonvencionalno akcijo (kampanjo) za pridobivanje novih članov in zavarovalnin, ki je bila zaključena konec junija. Društva so pridobila v oddelek odraslih 866, v mladinski oddelek pa 1315, skupno torej 2151 novih članov. Na novo vpisane zavarovalnine je bilo za 2.138.750 dolarjev. Agitatorji, ki so dobili določeno število novih članov ali določeno vsoto zavarovalnine, so imeli pravico udeležiti se 21. konvencije ABZ kot častni delegati. Glasilo ABZ je polmesečnik New Era — Nova doba, ki izhaja že 36. leto v Clevelandu.

SLOVENSKI ROJAKI NA VODILNIH MESTIH

Za predsednika odvetniškega kluba za okrožje Ridgewood, Glendale in Maspeth, N. Y. je bil nedavno izvoljen mladi slovenski odvetnik Emil Rucigay. — V Jolietu, Ill. rojeni Anthony Buchar, o katerem smo že poročali, da je bil nedavno imenovan za direktorja ameriške trgovinske komisije v Pakistanu, je član urada za mednarodno trgovino v Chicagu že 30 let. Pred nekaj leti je obiskal Portugalsko Angolo, Mozambique, Etiopijo in Jugoslavijo, kjer je bil leta 1956 kot direktor trgovinske komisije za mednarodno razstavo v Zagrebu. — Vrhovni zdravnik Ameriške bratske zveze dr. F. J. Arch je bil nedavno imenovan za predsednika zdravniškega sveta v bolnišnici Divine Providence v Pittsburghu, Pa. — Slovenski rojak dr. Ernest Turk iz Euclida pri Clevelandu, stanujoč zdaj v naselbini Westover Hills, Del., je bil postavljen za direktorja sintetičnega oddelka Naval Stores Research Division v Wilmingtonu, Delaware. Dr. Turk je član SDZ.

TUDI V TUJINI IMAJO RADI CVETLICE

V mestnem natečaju za najlepši cvetlični vrt okrog hiše, ki so ga razpisale krajevne organizacije v mestu Arma, Kansas, je dobil tretjo nagrado naš rojak Martin Gorenc, tajnik društva št. 434 SNPJ. Lep slovenski običaj gojenja cvetic

Družina naročnika Franca Malija iz Skolimova, Poljska

okrog svojih domov so naši rojaki ponesli s seboj po svetu in kakor je videti, dobivajo za svoje cvetlične gredice priznanje tudi na tujem.

PRIZNANJE NAŠEMU IZUMITELJU

Ameriški zvezni senat je sprejel predlog, da se izplača dedičem pokojnega rojaka Gregorja Keseniča odškodnina 100.000 dolarjev za njegov patentirani izum znane pištole tipa »bazuka«, ki so jo z velikim uspehom uporabljali v ameriški vojski v pretekli svetovni vojni. Pred svojo smrtjo je Kesenič vložil zahtevo za odškodnino za svoj izum v višini 200.000 dolarjev. Zadeva se je vlekla več let, dokler ni bil nedavno sprejet gornji predlog. Zahtevane vsote mu niso priznali z utemeljitvijo, da so Keseničev izum pred dokončno uporabo morali še drugi izpopolniti.

ZLATE POROKE

Dne 28. maja sta slavila Anton in Mary Ribič iz Sheboygana, Wis. 50-letnico poroke. Na proslavi v dvorani Standart je bilo 350 oseb. Anton je doma iz vasi Sela, Mary pa iz Bitne vasi. — 7. julija sta proslavljala zlato poroko John in Mary Sluga iz Arme, Kansas. John je predsednik nadzornega odbora pri tamošnjem društvu št. 434 SNPJ. — 14. julija sta slavila 50-

O, dom!

Če imel bi jaz ptičje peruti,
poletel v domači bi kraj,
poljubil domačo bi zemljo,
nič več šel na tuje nazaj.

O dom, o tebi na tujem
prepeval bi noč in dan,
nikoli ne izpel bi do konca,
ker k srcu si mi prikoban!

Ioan Novak
Kirkland Lake, Ont., Kanada

letnico skupnega zakonskega življenja Alojz Flere st. in njegova žena Barbara iz Mc. Donalda, O. — 19. julija sta slavila 50 let zakonskega življenja Joseph Franko in žena iz Fontane, Cal. Imela sta devet otrok, šest sinov in tri hčere. Vsem izrekamo tudi naše čestitke in želje za še dolgo let zdravja in zadovoljstva.

SLOVENSKI GLASBENIK GOSTUJE V EVROPI

Paul Sifler, znani slovenski skladatelj in pevovodja iz New Yorka, se je na poti v staro domovino ustavil s svojo skupino godbenikov v Londonu, obiskal pa je tudi Oxford in druga angleška mesta. Paul Sifler je pred leti vodil pevski zbor v Waukeganu, Ill., kjer živi njegova mati; že več let pa živi v New Yorku, kjer je prej vodil slovenski pevski zbor »Slovan«.

PLEME

»HRVATSKIH INDIJANCEV« V SEVERNI KAROLINI

V Severni Karolini v ZDA še danes živi pleme, ki se imenuje Croatan. Ti prebivalci sami o sebi trdijo, da so potomci Hrvatov, ki so se pred stoletji naselili v teh krajih. Da je to verjetno, dokazujejo tudi razna krajevna imena, ki jih uporabljajo. Tako sta pred obalo Severne Karoline Croatan Island (Hrvatski otok) in Croatan Sund — (Hrvatski kanal). Domneva se, da so ti naseljenci potomci hrvatskih beguncev, ki so v 16. stoletju pred Turki pribežali v Dubrovnik, kjer pa tudi ni bilo za vse prostora niti

živeža. Zato so okrog leta 1540 odpotovali iskat novo deželo, kjer bi se naselili. Ni znano, kje in kako so potovali. Na obali današnje Severne Karoline so ladje nasedle. Preživeli brodolomci so se naselili v Karolini in se pomešali z domačini. Tako je nastalo novo pleme, katerega zgodovinarji že od l. 1580 imenujejo Croatan Indians — Hrvatski Indijanci.

SLOVENSKI ROJAKI DOBRO KLJUBUJEJO LETOM

Skoraj v vsaki številki »Rodne grude« poročamo o številnih zlatih porokah. To pot pa moramo poročati celo o 60- in 55-letnici poroke. Tako sta letos 29. julija praznovala v Fontani, Calif. 60-letnico zakonskega življenja Karel in Helena Keržič. Poročila sta se že v Ameriki leta 1900 v Bridgevillu, Pa. V Ameriko sta prišla leta 1899, in sicer ženin iz Borovnice, nevesta pa iz Topol pri Cerknici. Imela sta tri sinove in dve hčeri. — V Jolietu, Ill. pa sta konec junija praznovala Frank in Josephine Hočevar 55-letnico zakonskega življenja. Hočevar je doma iz Sela pri Zumberku, žena pa iz Šentvida pri Stični. V Ameriko sta prišla leta 1901, vzgojila sta pet sinov in pet hčera, imata pa tudi 19 vnukov. — Jubilantskima dvojicama čestitamo tudi mi in jima želimo še mnogo let zdravja in zadovoljstva.

RAZPUST ODBORA ZA KULTURNI DOM V TRSTU

V Clevelandu je deloval odbor za kulturni dom v Trstu, ki naj bi zbiral sredstva za pomoč tržaškim rojakom pri zidavi novega kulturnega doma namesto požganega Narodnega doma. Zbrali so okrog 6000 dolarjev. Po posebnem sporazumu, ki sta ga sklenila rojaka Joseph Durn in Frank Česen s predstavniki tržaških Slovencev, so zdaj, ko je italijanska vlada prevzela dolžnost dati tržaškim Slovcem na razpolago sredstva za ta novi kulturni dom, poslali ameriški rojaki v Trst samo del zbranega denarja, ostalo pa so sklenili porabiti za pomoč zdravstvenim ustanovam na Slovenskem Primorju. Tako so nabavili rentgenski aparat za zdravstveni dom v Kozini, v kratkem pa nameravajo poslati še ambulančni voz za bolnišnico v Sežani. Če bo od zbrane vsote še kaj ostalo, bodo to poslali v vipavsko bolnišnico v spomin tamošnjega rojaka Josepha Durna, ki je bil med vodilnimi člani tega odbora. Tako so ameriški rojaki spet koristno porabili denar, ki so ga zbrali za pomoč rojakom v domovini.

Iz Kanade

SLOVENSKI ROJAKI IN SHAKESPEARE

Rojakinja Valči Breme iz Toronta je že drugo zaporedno leto organizirala potovanje ljubiteljev drame v 90 milj od Toronta oddaljeno mesto Stratford, kjer so prisostvovali uprizoritvam Shakespearovih dram »Romeo in Julija« in »Sen kresne noči«, ki jih imamo tudi v slovenščini. Poslovenil jih je veliki slovenski pesnik Oton Zupančič.

ZEMLJIŠČE V TORONTU

Nedaleč od kanadskega milijonskega mesta Toronta so si slovenski rojaki kupili zemljišče, ki jim bo služilo za letovišče in na katerem bodo imeli tudi piknike in podobna razvedrila. 28. avgusta so imeli na njem že prvo večjo prireditev.

NOV SLOVENSKI ODVETNIK V KANADI

Nedavno je odprl odvetniško pisarno mladi slovenski odvetnik Anton Ambrožič. Pravo je študiral sedem let in ves čas se je vzdrževal z lastnim delom.

Le spomini so ostali...

Slovenija, ti domovina mila
v kraje, kjer preživela sem
mladost,
le k tebi se spomin moj vrača,
sojnih otroških let radost.

Zgodaj zjutraj sem vstajala,
živinico na pašo gnala.
nato pa v šolo brž hitela,
da glave prazne ne bi imela.

Minila so otroška leta,
iz otroka zrasla sem v dekle,
lepo je bilo v rojstni hiši
ob ljubezni očeta, mamice.
Pa tudi to je vse minilo.

Odšla sem v daljni, tuji svet.
Ostali pa so mi spomini
in hrepenenje —
po dragi rojstni domovini.

K. Rački,
Schumacher, Ont. Kanada

Rojaki nam pišejo

VESELA SEM, KO VIDIM,
KAKO NAPREDUJETE
Oglesby, Ill. ZDA

Prilagam bančno nakaznico za dveletno naročnino »Rodne grude«. Ob prebiranju revije sem nepopisno vesela, ko vidim, kako napredujete, kako naglo se naša stara domovina razvija v moderno državo. V »Prosveči« sem čitala, da bodo v Dragatušu zidali novo šolo. Dvanajst let mi je bilo, ko sem odšla od tam v Ameriko, pa se še spominjam ceste in stezice, koder sem hodila. Radovedna sem, če še stoji tista krasna lipa pred staro šolo, pod katero smo se šolarji zbirali.

Christina Nadvesnik

POZDRAV SLOVENSKEMU
PRIMORJU
Jolliet, Ill., ZDA

Prejela sem štiri izvode »Rodne grude« in se vam najlepše zahvaljujem. Prilagam Vam enoletno naročnino in prosim, da mi list redno pošiljate, ker je zelo zanimiv. Doma sem iz Slovenskega Primorja, pa bi od tam rada kaj več brala v »Rodni grudi«.

Margareta Muha

VASE PUBLIKACIJE
POMAGAJO SPOZNATI
NAPREDEK
ROJSTNE DOMOVINE
Montreal, P. Q., Canada

Za koledar, ki sem ga sprejel, se vam najlepše zahvaljujem. Zelo mi je všeč! Njegova vsebina je zanimiva za stare in nove izseljence. Fotografije so zgovoren dokaz vaše stvarnosti, dokaz nenehne napredka naše rojste domovine. Prosim tudi za album »Pozdrav iz Slovenije«.

Stane Vrstošek

PRIHODNJE LETO PRIDEJO
NA OBISK
»PROGRESIVNE SLOVENKE«
Cleveland, O.

Srečno, brez vsakih neveselosti smo prišli domov. V Postojni se je poslovil

od nas predsednik tamkajšnje podružnice Izseljenske matice in mi izročil šopek in darila. Jugoslovanski cariniki so bili tudi ob našem odhodu zelo vljudni, da so bili zadovoljni vsi potniki. Naši mali pri Mladinskem pevskem zboru so bili zelo veseli, ko sem jim povedala, da bodo deklice dobile cekarčke, fantki pa »žnorce« in »fedrčke« za klobuke.

Pred nami so priprave za izlet v Slovenijo, ki ga priredi organizacija Progresivnih Slovenk enkrat v maju leta 1961. Prosim Vas že zdaj za vse podrobnosti o prireditvah in če bo spet izlet po Sloveniji. Povem naj še to, da je hrepenenje po domači zemlji po vsakem povratku silnejše. Prisrčna hvala vsem na uradu za nesebično naklonjenost.

Josephine Tratnik

ZELEL BI DIAPOZITIVE SLIKARJA
MAKSIMA GASPARIJA
Sao Paulo, Brazilija

Kot član uglednega brazilskega društva bi rad podal dobro in lepo sliko o naši slovenski domovini. Zato bi potreboval lepe barvne posnetke, ki naj bi prikazali značilnosti naše slovenske pokrajine in naših ljudi. Zelo zaželeni bi bili diapozitivi slikarskih del Maksima Gasparija, tega najbolj specifičnega slovenskega slikarja z deli slovenskih običajev in pokrajine. Pripravljen sem vse plačati, lahko pa pošljem v zameno tudi lepe barvne posnetke iz Brazilije.

Vincente Mirt

»RODNA GRUDA« JE VEZ MED
NASO IN STARO DOMOVINO
Euclid, Ohio

Čeprav »Rodna gruda« ni obširen mesečnik, smo je veseli, ko nas vsak mesec obišče. Je že tako, kolikor starejši smo mi, ki smo že pred prvo vojno zapustili domovino, toliko bolj nam uhajajo misli in spomini na kraje, kjer nas je mati zibala. Še dolgo žibljenje želim »Rodni grudi« in čim več naročnikov.

John Pollock

NE MOREM V DOMOVINO,
SEM V ZDRAVNISKI NEGI
La Bouverie, Belgija

V resnici mi je žal, da ne morem priti, toda zdravnik mi je odsvetoval potovanje in moram ga ubogati.

Pozimi je tu umrl Bovčan Valentin Kenda, star je bil 55 let. Pred leti se je v jami težko ponesrečil in je ostal invalid. Prav gotovo že veste, da tukaj zapirajo rudnike, ker je premog prezivel.

August Baričič

ČEZ VELIKE VODE IN DALJAVE
VAS LEPO POZDRAVLJAM!

Toronto, Ont., Kanada

Želim Vam mnogo uspeha in sreče pri obdelovanju svoje zemlje in zahvaljujem se uredništvu za lepo urejano in slikano »Rodno grudo«, ki jo z veseljem prejemam in zelo rad čitam.

Viktor Domiter

NE MOREM VEČ PRITI
NA OBISK
Gardena, Calif.

Pošiljam 5 dolarjev za nazaj in naprej za »Rodno grudo«. Zdaj že bolj slabo vidim, saj imam 85 let. Ne morem več na obisk v do-

movino, ker imam hudo ortoglavico. V Ameriki sem že 60 let, tako da sem skoraj tukaj bolj doma kot v starem kraju, kjer imam v Novem mestu brata. Večkrat grem v Fontano, kjer imamo zdaj dom za stare ljudi, ki je bil nedavno odprt, kar ste gotovo že brali. Vsem bralcem »Rodne grude« lepe pozdrave!

John Paulič

Z NAJVEČJIM VESELJEM
PREJEMAVA LIST
Post über Hattingen, Deutschland

Zahvaljujem se Vam za redno pošiljanje »Rodne grude«. Oba z ženo jo sprejemava z največjim veseljem, saj nama prinaša mnogo lepih novic in člankov iz domovine. Za njene lepe slike se celo tukajšnji Nemci zelo zanimajo, čeprav ne znajo slovensko brati. Naj prinaša v bodoče še več slik iz prelepih domačih krajev, da jih bom lahko s ponosom posevil pokazal in s tem dosegel, da pride čim več Nemcev k Vam v Jugoslavijo na počitnice. Pošiljam Vam nekaj naslovov slovenskih družin, ki želijo, da jim pošljete revijo na ogled. Prepričan sem, da jo bodo z veseljem sprejeli in tudi naročili. Tudi v bodoče Vam bom pošiljal naslove in čim bolj povečal število naročnikov lepe »Rodne grude«.

Franz Windisch

Mes chers émigrants slovènes du Pas-de-Calais

Bien de monts et des vallées nous séparent et cependant ne nous empêchent pas de penser aux uns et aux autres.

Souvent avec ma pensée, je vous retrouve parmi les puits et la poussière noires des mines du Nord.

C'est surtout aujourd'hui, le 17. août, par une belle journée ensoleillée, alors que nous avions une réunion des émigrants à Trbovlje-Klek, que j'ai regretté ne pas pouvoir vous faire jouir de notre ambiance bien slovène. Musique, chants populaires, danses, vins légers de Dolenjska réjouissaient nos Sloènes venus de France, d'Allemagne, d'Italie et d'Amérique. Tous étaient heureux et joyeux parmi les siens.

Moi, j'ai pensé à ceux qui ont la nostalgie du pays et j'étais triste pour ceux, qui n'y étaient pas.

Mes pensées bien sincères aux familles: Kregar, Berce-Benoit, Kuhar, Ajnik, Saje, Tomšič, Sušteršič, Zupan, Gaberšek, Lapornik et à tous ceux qui vivent si éloignés de leur patrie.

ANICA KLENOVSEK

France Bevk:

KRESNA NOČ

Illustriral Stane Kumar

»Dekle ti bodo vzeli,« mu je Ivaniš čimbolj črno slikal bližnjo bodočnost. »Gnali jo bodo k fari in jo privezali na sramotišče, v kurnik na sredo vasi; še otroci bodo pljuvali vanjo.«

Jure je izruval kol, na katerem je malo prej slonel, in ga zavihтел nad glavo. V prsih mu je divjalo in se kopičilo ko v hudournem oblaku, iz sršeeh obrvi so se mu vžigale strele.

»Ne, pri moji duši!« je kričal.

Toda Ivaniš je storil, kakor da ga hoče še huje razbesneti in ga do konca izmučiti.

»Ubili vaju bodo in vaju vrgli vranom,« mu je govoril, kar je slišal opolnoči.

»Ubijati ne smejo!« je prišlo Juretu iz dna duše.

»Vprašali te bodo,« se je zakrohotal Ivaniš.

Tedaj bi bil Jure skoraj padel na kolena pred starca; prosil ga je, naj mu pomaga zaradi Svetke, zaradi njegovega življenja, za katerega se je bal, zaradi vsega.

»Kaj narediva? Ubiti se me dam.«

Ivaniš se je nehal krohotati, vzravnal se je kakor poveljnik, ki mora braniti trdnjavo in se ves razživel v nenavadnem ognju.

»Potegni mostič v medrje!«

Jure je planil za bajto. Tedaj se je vrišč kmetov in bajtarjev, ki so prihajali, razlegnil do vrha Peči.

»Hoj, tam gori si, galjot!«

»Kje imaš dekle, sramotnik?«

»Smrad! Morilčev sin!«

»Preklet ti in tvoj oče!«

»Volkodlak! Bes!«

Ivaniš je posluhnil. Morilčev sin? Ali je prav slišal? Beseda mu je drugič udarila na uho. Tedaj mu je iz dna duše vstal smeh, mu v roga-jočem se krohotanju prihajal čez ustnice, se razlegal navzdol in se mešal med vzklike kmetov.

»Pridite!« jim je klical. »Le pridite! Odnegli boste krvave betice. Pobesiva vas, da vas bodo žrlji orli in mravlje!«

»Kaj govoriš?« je prihajalo od spodaj.

»Kdo si ti? Kje imaš zapeljivca?«

»Kje hranita lovačo grdo, da jo golo prete-
pemo?«

»Kje je morilčev sin, da ga pošljemo za oče-
tom?«

»Pridite,« je vpil Ivaniš, »če bi radi lizali lastno kri!« Popadel je kol in ga treščil raz skalo med kmete. Ti so kriknili in se razpršili.

»Ubiti nas hoče!«

»Vodomec!«

Jure je planil v bajto. Svetka je stala ob ognju in si uravnavala lase. Ni slutila, kaj se godi zunaj. Ko je zagledala na pragu Jureta, ki je bil ves iz sebe, se mu je začudila.

»Ne gani se!« ji je zaklical. »Pote so prišli.«

Nato se je okrenil in odšel. Svetka je za trenutek stopila na prag. Videla ga je, kako je planil k lesi. Z enim skokom je bil na drugi strani mostiča. Presekal je gožvo, s katero je bil privezan, in ga poskusil dvigniti.

»Stopi sem, da te ne prehitijo!« mu je zaklical Ivaniš.

Jure je bil v enem skoku zopet ob lesi, presekal je drugo gožvo. Z Ivanišem sta potegnili mostič k bajti. Položila sta ga počez čez les; dohod je bil zaprt.

Jure je zagnal krik veselja. Ta trenutek so se kmetje prikazali po obeh straneh skale. Ko so opazili, da ni več mostiča, so prepadeni obstali; niso vedeli, kaj naj storijo.

»Psoglavci!« se jim je krohotal Ivaniš. »Ali ste prišli, psoglavci?«

Jure jih je gledal od obraza do obraza. Med njimi je bil Tinac in njegov sosed Podmelnik, Čemažar in njegova dva hlapca; Koritar in Klančar s tremi sinovi, Boltar, Jože z Grušča, Petrač in Pavle, ki sta si bila brata. Bili so iz vse vasi, skoraj iz vsake hiše ob obeh klancih in ob grapi. Dalje so bili pastirji z dolnje planine, še tisti, ki ga je bil Jure treščil s kamnom; le trije izmed njih in spravniki so ostali pri čredi.

Oboroženi so bili s palicami, koli, nosili so sekire in krivače na dolgih toporiščih; dva izmed njih sta imela betè, ki so bili okovani z velikimi žebli.

Vsem pa je gorel srd v očeh. Jureta so gledali kakor žival, ki so jo ugnali v zasedo in jo nameravajo ubiti. Ivaniša, novega pogoniča, o katerem so le slišali, a ga niso še nikoli videli, so zrlji z radovednostjo. Toda sedaj niso mogli nasititi svojih pogledov, ker si je bil Ivaniš obraz nalašč umazal s pepelom, poleg tega se je skrival za gosto mrežo plota. Na videz je bil ko sam hudič.

»Tam je Jure!« je vzkliknil Tinac. »Tam je! Ali ga ne vidite? Ali ga homo mar samo gledali?«

»Saj ni mostiča.«

»Kje ima Svetko?«

»Pokaži nam jo, da jo bomo videli. Ali si jo že onečedel z grehom?«

»Naredimo most! Prinesite tri debla, položite jih drugo zraven drugega!«

»Kdo si upa splezati po steni? Nemogoče to ni.«

»Le pridite, peslajnarji!« je kričal Ivaniš. »Vsi zapovrstjo boste odnesli krvave glave. Ali ni več smrti v dolini, da ste jo prišli iskat pod Peči?«

Stari pogonič je stopil na tla, da je bil videti pravi velikan, in je vihtel gorjačo.

»Na, zlodej!«

K bajti je z vso silo priletel kamen, kateremu se je Ivaniš izognil.

»Tako? Nate, ako iščete tega!«

Med kmete je priletela gorjača, udarila nekoga pastirja v nogo, da je zatulil in se zavalil v travo.

Kmetje in pastirji so se preplašeni umaknili. V medrje je priletelo nekaj kamnov, ki so zadeli ovce; živali so zableketale in se preplašene stiskale k plotu in h koči.

»Ovce pobijte!« je vpil Jure.

»Naredimo mostič!« je bilo slišati od spodaj.

Nekaj kmetov je teklo s sekirami proti gozdu, a so se že na poti vrnili. Spoznali so, da bi bilo neumno početje, če bi poskusili graditi mostič, dokler je še kdo na skali.

»Zlepa nas pustite k bajti,« so predlagali.

»Kakopa!« se jim je rogal Ivaniš. »Saj se tudi tako lahko zgovorimo. Po kaj ste prišli?«

»S teboj se ne bomo menili. S tistim, ki stoji poleg tebe, bomo govorili.«

»Torej govorite z njim.«

»Kaj mi hočete?« jih je vprašal Jure.

Vprašanje jih je zadelo ko zasmeh.

»Kaj ti hočemo? Kje imaš pošteno dekle, ki si ga odvedel?«

»Hej, vodomec grdi, ki piješ mleko naši živini in kri našim otrokom, kdaj nam kaniš poslati točo, kugo in kobilice?«

»Ubijemo te!«

Dvigali so palice in pesti.

»Tako ne bomo govorili,« se je razhudil Ivaniš. »Recite pametno besedo, ali odidite. Če nas boste napadli, se bomo znali braniti.«

Pobral je kamen in ga zalučal mednje.

To je kmete še huje razkačilo. Zdaj je kamenje letelo v bajto, da sta se mu obleganca komaj izmikala. Toda vračala sta jim pošteno. Obmetavali so se, kleli in zmerjali, dokler ni bil mlajši Klančarjevih sinov zadet v glavo, da je zavpil in se opotekel za bližnjo skalo.

Stari Klančar je dal z roko znamenje, naj mirujejo.

»Pogovorimo se zlepa,« je zaprosil.

»To sem dejal že jaz,« je rekel Ivaniš. »Povejte, kaj hočete!«

»Vrnite nam deklino, dajte nam Jureta.«

Ivaniš se je zahehljal.

»Volkodlak je,« ga je starec poskusil prepričati. »Saj vidiš, da so mu obrvi zarasle nad nosom.«

»Ha, nisem ga še videl, da bi kdaj tekal okrog in se pretepal s treskilniki; tudi se ne sveti kakor kresnica, ponoči spi v bajti.«

»Ali ni kosmatega živoča? S samim pogledom naredi več hudega kakor hudič z rokami.«

»Blede se vam. Njegovo telo je ustvarjeno kakor vaše. Vsak dan moli,« je ugovarjal Ivaniš.

»Pokaže naj se!«

Tedaj je Jure vrgel jopič in srajco s sebe. Prikazali so se rjavi vrat in bele, od sonca neožgane, široke in gladke prsi.

Kmetje so se spogledali.

»Vrnite nam deklet!«

»Saj je nisem jaz vzela,« je dejal Ivaniš in pokazal na Jureta. »Od njega jo terjajte!«

»Nisem jo s silo odvedel, sama je šla za mano,« je rekel Jure.

»Lažeš!« so kričali kmetje. »Začaral si jo.«

»Za lase si jo vlekel, ko ni hotela s teboj.«

»Po poti si jo povaljal z grehom.«

»Ne dobite je!« je vpil Jure.

Med kmeti in pastirji je znova vrelo. Nekaj kamnov je priletelo pred bajto.

»Sama naj odloči, ali naj ostane tu, ali naj odide z vami,« je rjul Ivaniš, da je prekličal vpitje. »Povejte, če ste zadovoljni!«

Kmetje so se spogledali.

»Dobro, ona naj odloči.«

»Potem nas boste pustili v miru?«

»Tako naj bo,« je pritrdil Klančar.

Prikazala se je Svetka. Bila je bleda, preplašena, oči so ji prestrašeno gledale. Stopila je k lesi, da so jo lahko vsi videli. Ko je zagledala vaščane, je začela trepetati, toliko, da se je vzdružala na nogah.

»Povej, ali hočeš z njimi, ali rajši ostaneš tu?« se je Ivanišu tresel glas.

Nastala je smrtna tišina. Vse oči so bile uprte v Svetko.

Ta je gledala drugega za drugim, ki so stali v bregu pod njo. Bilo ji je, kakor da visi nad prepadom. Pred njo je stal Tinac; videla je njegovo krepko, nekoliko usločeno postavo, rjave brke in sive oči. Jure je stal ob bajti; strmeč v njena usta je pričakoval odločitve.

»Jaz — ostanem — tu,« so se ji besede počasi izvile iz tesnobe in iz strahu.

Glas ji je bil tako tih, da sta jo razumela le Ivaniš in Jure. Drugi so videli le, da so se ji zganile ustnice.

»Tako je rekla, da ostane tu,« je povedal Ivaniš.

»Naj pove na glas! Ona naj pove!«

To je bil zaklical Tinac s takim glasom, da se je Svetka stresla pred njim. Vendar je še našla moči, da je znova odprla usta.

»Tu ostanem.«

Za trenutek so bili vsi tiho. Nato je bruhnulo iz Tinaca. Zagnal je svojo gorjačo, ki je zadela rob ograje tik pred Svetko, se osuknila in oplazila Jureta, da se je ječe zgrabil za čelo.

Svetka je pobegnila v bajto.

»Tako držite besedo?« je vpil Ivaniš. »Čakajte, hudiči!«

Otepal se je kamenja in gorjač.

Dva moža sta stopila za skalo, kjer je bila najnižja, drugi se jima je povzpел na ramena in z obema rokama zgrabil kol, ki je molel nad globino. Preden se je utegnil pognati kvišku in drugi za njim, je že dobil udarec po rokah, da je zletel na tla.

»Vaše so ovce in vaša je bajta!« je vpil Ivaniš. »Preden nas premagate, bo zgorela bajta in mi z njo. Slišite! Vaše ovce se bodo žive pekle...«

Planil je v bajto. Ko se je čez nekaj minut prikazal, je vodil Svetko za roko. Medtem je Jure, ki je krvavel, odbil nov napad. Iz bajte se je začel valiti dim.

Ob tem prizoru so bili kmetje ko odreveneli. Sonce je stalo že visoko nad obzorjem; v njegovo svetlobo se je motal dim, sprva bel, nato črn. Silil je skozi vse špranje lesenih sten in obetal velikanski kres. Ovce so slutile nevarnost. Bleketale so, begale po medrju in se stiskale k plotu.

»Pogasite ogenj!« so se oglasili spodaj. »Ne ugonablajte živine!«

»Vi pojdite!«

Kmetje so se oddaljevali v polkrogu.

»V dolino!« jim je klical Ivaniš. »Do gozda! Domov!«

Razkropili so se kakor na ukaz gosposke. Bali so se za čredo, zato so tekli, kar se je dalo; med begom so se ozirali k bajti.

24.

Dnevi, ki so jih poslej preživljali na planini, so bili polni strahu in nemira. Od večernega mraka do zore sta vsako noč stražila zdaj Jure zdaj Ivaniš, le Svetka je počivala, a tudi ona ni zatisnila oči. Za trdno je pričakovala, da bodo prišli ljudje pred polnočjo ali po polnoči, jih napadli in pobili.

Dnevi so tekli, vaščanov ni bilo.

Na planino je prišel glas, da jih ne bo, ker se jih bojijo. Onikrat so nazaj grede videli huda znamenja. Dve kači, ki sta ležali navzkriž, risa in zapored tri okrvavljene skale.

Tedaj so si oddahnili. Na planino se je povrnila tiha enoličnost dnevov od jutra do večera.

Zaljubljenca sta začela živeti tiho srečo. Zanjmu ni bilo planine ne črede, ne sonca ne noči,

mišlila sta le drug na drugega. Vsako jutro sta tičala skupaj. Svetka se je sprva sramovala zaradi Ivaniša, pozneje se mu je privadila. S fantom sta po ure in ure presedela na kaki skali in govorila, ali sta se samo gledala in se smehljala. Preteklost je bila pozabljena, tudi nista mislila na jutri. Verjela sta, da bo njuna sreča trajala večno in ne more biti kdaj drugače.

Jure je v svoji ljubezenski zanesenosti zane-marjal celo Belko, ki mu je bila sprva vse na svetu. Oklenila se jo je Svetka. Bila je, tako se je zdelo, tako navrhana ljubezni, da jo je lahko dajala vsem stvarjem, ne le Juretu. Lepo, krotko žival je vedno hotela imeti v svoji bližini. Igrala se je z njo in se pogovarjala, v kodrasto volno ji je vpletala cvetice.

Jure je tiho, z nasmehom zadovoljstva na licih opazoval njeno početje.

»Ali jo imaš rada?«

»Rada.«

»Ako jo hočeš, tvoja naj bo.«

»Res?« je bila Svetka vsa srečna zaradi fantove pozornosti. »Kaj boš pa ti imel?« jo je zaskrbelo.

»Saj imam tebe.«

Svetka radosti ni hlinila. Rada je imela živati. Že dolgo je hrepenela po kateri, ki bi bila samo njena last. Juretu je bila iz srca hvaležna. Z njim se ni mogla igrati po mili volji, ker ju je vedno opazovalo trdo Ivaniševo oko. Belko je lahko božala in ljubkovala, kolikor se ji je hotelo. Žival je vsa krotka hodila za njo in ji zobala iz roke. Vodila jo je v zatišje velikih grmov, kjer je rasla mehka, sočna trava. Kadar jo je izgubila izpred oči, jo je klicala: »Belka, Belka!«

Jure je občutil, da mu Svetka ne posveča več vseh svojih misli. Ali se ga je naveličala? Saj je vedel, da ni res, toda ni se mogel otresti tihe užaljenosti... Nekoč je sedel daleč ob strani, izpod namrščenega čela pogledoval k Svetki in Belki in tolkel s palico po travi.

Dolgo je trajalo, da je Svetka opazila njegovo nejevoljo.

»Jure!« ga je poklicala.

Fant se ji ni oglasil. Dvignil je glavo in gledal nekam v dolino. Svetka je pustila ovco in se mu približala.

»Saj nimam rada samo Belke, tudi tebe,« mu je rekla. »Ne, ne,« se je zasmejala in se popravila: »Ne samo tebe, tudi Belko... pa Belko manj, mnogo manj...«

Pastir se je zasmejal. Izginila je rahla senca, ki mu je ležala v zenicah.

»Pojdiva zobat borovnice!«

Hotel jo je imeti na samoti, samo zase.

Spustila sta se navzdol, gazila travo. Kdo bo prej na robu gozda? Belka je nekaj časa meketala za njima, nato je obstala in se pridružila čredi... Prišla sta do gozda, nad katerim se je

dvigal breg z redkim drevjem, smrekami in macesni, tla je pokrivalo resje, skale in borovničevje.

Pokleknila sta k nizkim, temnozelenim grmičjem, trgala jagode in jih zobala. Črni so jima bili konci prstov, črna sta bila tudi okoli ust. Svetka si je naslikala temne brke, ki so se ji vlekli na lica. Smejala sta se brez konca.

Slednjič se je Jure naveličal in sedel v resje. Utrgal je nekaj dolgih metenic, iz katerih je pletel prstan.

Svetka je iskala najlepših, majdebelejših jagod. Ko jih je imela kupček na dlani, jih je prinesla in usula Juretu v usta.

»Počakaj!« ji je rekel, ko je hotela oditi. Nataknil ji je prstan. »Zdaj si moja žena.«

Klečala je poleg njega, ogledovala drobni zeleni prstan in se smehljala. Jure jo je zgrabil za roko. Svetka se mu ni branila, gledala ga je v oči, v katerih mu je gorelo poželenje. Tudi se ni branila, ko jo je z eno roko zgrabil okoli pasu, jo rahlo položil poleg sebe in se z obrazom nagnil nad njo. Le smejala se je, klokotaje, globoko iz prsi, s solzami v očeh, ne bi mogla narediti niti najmanjše kretnje, ne bi mogla niti vzklikniti, telo ji je drhtelo, čutila je omotico v glavi.

Tedaj je nad njima zalajal pes. Kakor bi tremil, sta planila kvišku. V bregu je stal Ivaniš. Bil je nepremičen ko soha, oprt na palico, strog in resen ko sodnik je gledal nizdol. Nobene ni rekel, njegovo zadržanje je govorilo dovolj jasno.

Zardela je v obraz, vsa osramočena se Svetka in Jure nista upala spogledati. Saj bi bila lahko vedela, da Ivaniš pazi na vsak njun korak. Kakor na ukaz sta sedla daleč drug od drugega in gledala prek drevja na grebena gora.

Nista se ozrla, a sta čutila, da je Ivaniš odšel. Še sta molčala. Od burnih občutkov nista vedela, kaj bi počela. Prva se je zbrala Svetka. Pogledovala je Jureta, kakor da ga draži, in se mu grenko nasmihala.

»Če bi bila mož in žena,« je nato spregovorila, »ali bi potem smela biti skupaj?«

Juretu, ki se je čutil krivega pred Svetko, je bilo po teh besedah laže pri srcu.

»Smela,« ji je odgovoril. »Potem bi bila moja. Nihče bi te ne smel vzeti.«

»Nihče? Tudi župan ne in biriči?«

»Tudi grof ne. Nihče!«

»Zakaj ne greva k poroki?« je žalostno, rahlo očitalo pel glas.

Jure jo je gledal s pomilovalnim pogledom, hkrati mu je bilo neznansko dobro pri srcu. Kri mu je znova divje zaplala.

»Zakaj! Saj nama ne dovolijo.«

»Ali naju ne bi vikar kljub temu zvezal?«

»Ne vem. Morda bi. Pa saj nimam denarja. In ničesar. To stane.«

Tiha žalost in obup sta bila v njegovem glasu. Svetka je vse razumela in sklonila glavo. Jure jo je opazoval. Zdelo se mu je, da ji bodo zdaj pa zdaj začele teči solze v resje.

»Ovco bi mu dal,« se je nenadoma domislil.

Dekle ga je pogledalo z velikimi, vprašujočimi očmi.

»Ali nisi ovce dal meni?«

Jure ji je bral tiho misel v pogledu. Ovco ji hoče vzeti; hud je nanjo, ker jo ima rada.

»Že,« je zategnil, »pa drugega nimam.«

Molčala sta. Bila sta žalostna, nista vedela izhoda. Svetka je pogledovala fanta, ki je stremel predse, bilo ji je tako zelo tesno pri srcu. Snela si je prstan in ga tehtala na dlani. Saj bo res mislil, da ji je do Belke več kot do njega. A ona ga ima vendar tako zelo rada. Nataknila si je prstan in pogledala po bregu navzgor, kakor da se boji Ivaniša. Pomaknila se je bliže k Juretu.

»Pa vzemi Belko,« mu je rekla. »Če je moja, saj je tudi tvoja.«

Fant jo je zgrabil za roko; čutila je, kako mu drhtita telo in duša.

25.

Vikar Matevž je stal pred župniščem, ki je bilo podobno kaki boljši kmetiški hiši. Izza odpete srajce so mu gledale porasle prsi, obraz se mu je svetil od zagorelosti in zdravja. Z desnico se je drgnil po neobriti bradi in suhljatega mladega moškega, ki je sedel pred njim na tnalu, izpraševal ko kakega paglavca.

»Kje mašuješ? Pri podružnicah?«

»Kakor nanese,« je odgovoril tisti, ki je bil duhovnik in mu je bilo ime Jernej. »Plačilo vzajem le od samotarjev in planšarjev, ki jih tako nikoli ni k fari.«

Razen po črni halji, ki je bila že večkrat zakrpana, bi ga nihče ne bil sodil, da je duhovnik. Po malhi, ki jo je nosil čez ramo, in po grčavki je bil bolj podoben klatežu. Saj je bil v resnici duhovnik klatež, brez stalnega mesta, ki je hodil okrog pastirjev, oglarjev in samotarjev, jim govoril o Bogu, jedel in spal, kjer je našel gostoljubno streho. Bil je svoboden in se ni bal nikogar, še najmanj vikarja, ki mu je pretipaval obisti, ali mu ni morda odjedal maš, ako nima še kaj hujšega na vesti. Odgovarjal je gladko, z nasmehom; že je kazalo, da bo dobil kos kruha in kozarec vina in še kaj za popotnico, ko se je prikazal Jure na klancu.

Fant je hodil počasi, čimdalje počasneje, ko je zagledal oba duhovnika. Za njim je poskakovala Belka in zdaj pa zdaj utrgala šop trave ob poti.

»Kaj pa ti?« se je vikar obrnil do njega, ki je trepetaje obstal, si pōtegnil klobuk z glave in pozdravil.

Jureta je vikarjeva strogost tako zmedla, da bi se bil najrajši pri priči obrnil in pobegniti. Zadržala ga je misel na Svetko, ki je jokala za svojo ovco in se obenem sladko smejala ob misli na poroko. Ali je mar zaman z velikim upom v srcu hodil tako daleč skozi samote in po stranskih poteh, da ne bi srečal ljudi?

»Ovco sem vam pripeljal,« je izjecljal.

»Ovco? Pa zakaj meni ovco? Kje si jo ukradel?«

»Moja je. Za vas... da bi... za poroko...«

»Za kakšno poroko?« se je vikar začuden obrnil na gospoda Jerneja. »O čem govori? Ali ga ti kaj razumeš?«

»Da bi zvezali...«

Bilo je strašno. Juretu so besede ostajale v grlu. Klobuk je prekladal iz roke v roko. Mrzel pot mu je stopil na čelo.

»Koga bi zvezal? Le brž!«

»Mene in — Svetko!«

Fantu je bebast nasmeh olajšanja zaigral na obrazu. Vikar je odstopil za korak in ga meril od nog do glave.

»Kdo si ti? Ali nisi iz Lazen?«

»Sem. Jure. Na Jalovniku pasem... Da bi naju poročili... za ovco...«

Vikar mu mi dal izgovoriti do konca. Ves je zardel v obraz; zdelo se je, da bo zdaj zdaj planil na pastirja.

»Kaj?« je zakričal. »Že sem slišal o tebi, negodnik. Najprvo odpelješ deklo, a nato mi prideš z ovco in mevžljaš o poroki — he! Že otroci bi se danes ženili in berači! Ali znaš moliti očenaš? Nič ne znaš, Boga ti ni mar, le baba ti roji po glavi. Čakaaj, ti že izženem poželenje po ženski! Daj mi tisto palico!« se je okrenil h gospodu Jerneju. »To je najboljšo mazilo za take... Daj mi brž palico, da mu pokažem babo!«

Jure je s prva stal kot okamenel. Tega ni pričakoval. Vso pot si je izmišljal, kako bo govoril in kako mu bodo odgovorili, a zdaj je prišlo vse drugače. Z bridkostjo se je zavedel, da tu ni pomoči. Občutek žalosti, ki ga je obšel, se je umaknil strahu. Ko je zagledal grčavko v vikarjevih rokah, se je okrenil in stekel po klancu. Cokle so mu gluho ropotale po kamenju.

»Ne utečeš mi!« je slišal za seboj. »Na Jalovnik te pridem iskat, da bo že konec greha in pohujšanja.«

Fant se ni uzrl ne ustavil. Ovca je meketaje tekla za njim. Pod vasjo je planil s klanca na stezo, ki se je vila po pustem pobočju med skalami in drevjem. Tedaj so mu prišli neki glasovi na uho.

»Hoj! Ali slišiš? Ustavi se vendar!«

Jure je obstal ves upehan, rdeč v lica, in se ozrl. Za njim je hitel gospod Jernej, vihtel grčavko in mu dajal znamenja. Fant je razumel, da se

mu ni treba nič bati. Vendar ga je gledal nejeverno, vprašujoče, zmeraj pripravljen na beg.

»Tečeš pa, tečeš,« si je duhovnik brisal potno čelo, ko ga je dohitel. »Ali se res tako zelo bojiš?«

»Če me je pa hotel s palico?«

»To je res, jezen je bil,« je gospod Jernej sedel na kamen in se oddihoval. »Še mene je nagnal zaradi tebe. Toda ali misliš, da bi te bil res udaril? Ne. Seveda, s poroko bi ne bilo nič, to je gotovo.«

Jure je molčal. Gledala sta se nekaj trenutkov.

»Ali bi se res rad oženil?« ga je duhovnik meril malce poredno, nalahno so mu mežikale oči.

»Res.«

Juretu se je znova porodilo rahlo upanje.

»Ali se imata rada?«

»O!« se je fantu izvilo iz prsi.

Gospod Jernej je gledal predse, razmišljal in se smehljaj.

»Veš kaj,« je slednjič spregovoril. »Pridita po nedelji — v petek — k podružnici v Lazne. Zgodaj, še najboljše pred zoro. Glejta, da vaju kdo ne vidi.«

Juretu je bilo, kakor da mu je angelska godba zaigrala v prsih. Stal je ko prikovan; zavedal se je, da bi se moral zahvaliti, a ni našel glasu. Dotlej je bil pokrit pred gospodom, zdaj si je potegnjal klobuk z glave.

»Pa ovca je moja,« je rekel duhovnik.

Da, ovca je njegova. Na to je bil Jure skoraj pozabil. Ujel jo je, ki se je pasla, in mu jo potisnil med kolena... In vendar je imel solze v očeh, ko je odhajal skozi goščavo in jo je slišal, kako joče za njim...

Pozno v noči se je vrnil na planino. Splazil se je v bajto pa do dekletovega ležišča.

»Svetka!« je poklical.

Ni spala. Tudi se ni oglasila, da bi je Ivaniš ne slišal. Dvignila se je na roke in v medli svetlobi strmela v Jureta.

»Svetka!« je hotel fant vse hkrati stresti pred njo. »Zvezal naju bo,« je hitel. »Ne vikar, on ni hotel, oni drugi... Pri naši cerkvi v Laznah...«

Jure je štel na prste.

»Kdaj?« je dahnilo deklo.

»Jutri osem dni.«

Nič več mista govorila. Bilo bi jima nemogoče reči še kako besedo. Svetka je zgrabila fanta za roke in mu jih v navalu burnih čustev stiskala, stiskala. V mraku so se jima svetile oči.

26.

Bilo je več ur pred zarjo, ko sta se Jure in Svetka napotila s planine v dolino. Polna luna je svetlo sijala, mesečina je ovijala brda in globeli v čisto srebro. Ob pogledu na svetla pobočja jima je bilo čudno bajno pri srcu.

Preden je vstala zarja, sta že sedela na pokopališčnem zidu

Romarja sta bila čudovita na pogled. Jure je hodil naprej. Na ramah je mosil velik lesen križ, ki se je zdel večji od njega, in je puščal čudno senco za seboj. Za njim je poskakovala Svetka kot mlada srna in se venomer smehljala. Bila je bosa, okoli čela je nosila venec, spleten iz svežih planinskih cvetic.

Hodila sta naglo, kakor da se jima zelo mudi. Jure je vso pot razmišljal. Zdelo se je, da izpod bridkosti poslednjih dni izgreba sadove veselja, ki so se jima obetali. Polagoma, vedno bolj so mu misli prihajale v besede, ki jih je govoril predse, kakor da pripoveduje vsem stvarjem, sebi, mesecu, Svetki, skalam in drevju ob poti.

»Ali misliš na to, da greva k poroki?« se je na pol okrenil k dekletu. »In da bova še danes mož in žena?«

»Mislim, ves čas mislim,« je rekla Svetka in prekoračila kamen, ki je ko speča žival ležal na poti.

»He, he!« se je smejal Jure in z vedno lažjim korakom stopal po stezi, ki mu je prej prinašala

strahove in bridkosti, sedaj pa je srečaval na nji samo radost. »Tinac je zelen od jeze, posušil se je ko srebot. Ljudje govorijo, da se zato tako žene zate, ker se je bil pregrešil nad teboj.«

»Pa se ni!« je vzkliknila Svetka.

»Pa se ni,« je pritrdil Jure. »Zaklel se je, da te bo dobil v roke in te bo raztrgal ko volk ovco.«

»Ne bo me dobil, zakaj midva pobegneva čez gore. Ne, Jure?«

Od sreče se je sesedla na tla in se smejala. Nato se je prestrašila šuma, planila pokonci in odskočila.

»Kaj se plašiš!« jo je pokaral Jure. »Saj le listje šumi.«

Hodila sta dalje skozi gmajno in zatišje, mimo spodnje planine in frate. Nato sta stopila v gozd, v katerega se je skozi zelene krošnje kakor skozi sito pretakala lunina svetloba.

»Hitiva, da naju gospod Jernej ne bo čakal!«

»Če res pride,« je podvomila Svetka.

»Pride,« je rekel Jure. »Pride,« je ponovil. »Saj duhovnik ne sme lagati.«

Preden je vstala zarja, sta že sedela na pokopališčnem zidu pri podružnični cerkvi in počivala. Jure je upiral pogled v breg nad cerkvijo, kjer se je v drevju že kazal rahel odsev prve jutranje svetlobe.

»Kaj gledaš?« ga je vprašala Svetka.

»Tam gori med drevjem se vsako jutro češejo vile.«

»Ne glej jih,« mu je Svetka z roko zakrila oči. »Lahko te pogubijo.«

Iz vasi se je razlegnilo petelinje petje.

Jure in Svetka sta se dvignila in stopila na Štefučev grob, ki je bil prvi za cerkvijo. Zasadila sta križ, nato sta pokleknila in molila.

Petelini niso nehali peti; na gore je padel prvi odsvit jutranjega sonca.

Vas se je prebujala. Vrata so se odpirala; iz nekaterih vež so sijali prameni ognja, ki so se vedno bolj izgubljali v nastajajoči svetlobi.

Cerkovnik je prišel s počasnimi koraki do cerkve in zazvonil sveto jutro. Glas zvona še ni utihnil, ko je prisopihal po rebri potujoči duhovnik, si brisal potno čelo in pogledal za vogal.

»Vidva sta?« je vprašal.

»Midva,« je zajeceljal Jure.

Svetka je pokleknila na desno koleno in duhovniku poljubila roko.

»Čakajta!« jima je rekel in poklical cerkovnika, ki je že odhajal v vas. »Maševal bom, ti boš stregel. Si razumel? Zvoniti ni treba, da ne bomo imeli prič,« je pokazal na vas in izginil v cerkev.

Cerkovnik je pisano gledal pastirja, nekaj omahoval, nato pa je vendarle stopil za duhovnikom, ker se je bal zamere.

(Nadaljevanje)

PASTIRČEK

ISTRSKA PRIPOVEDKA

Ilustracije: M. Sedej

»Sonce jih bo opeklo,« si je mislil. »Škoda tako lepih obrazkov. Moram jim pomagati.«

Splezal je na bližnjo lipo, nalomil košatih vej in jih zasadil okrog deklic tako, da jih sonce ni moglo več žgati.

»The sun will scorch them,« he was imagining. »What a pity for so beautiful little faces. I've got to be helpful.«

He climbed up a near lime, cut off some shady branches, and put them into the soil round the girls so that the sun might not burn them any more.

»Die Sonne wird sie versengen,« dachte er bei sich. »Schade um so hübsche Gesichtlein. Ich muß ihnen helfen.«

Gesagt, getan. Er kletterte auf eine nahe Linde, schnitt sich schattige Zweige und steckte sie rings um die Mädchen so in den Boden, daß die Sonne sie nicht mehr brennen konnte.

»Le soleil va les brûler,« se figura-t-il. »Quel dommage de ces minois si gentils! Bien sûr, je dois les aider.«

Il grimpa sur un tilleul prochain, coupa des rameaux ombreux et les mit dans la prairie autour des dormeuses, de sorte que le soleil ne pouvait plus les hâler.

Ko so se vile zbudile, so se čudile, kdo je bil tako usmiljen, da jih je ubranil pred sončno pripeklo. Zagledale so pastirčka in uganile, da je to on storil.

Prišle so k njemu in ga vprašale, kaj hoče v dar, ker jih je obvaroval pred žgočim soncem. Ponujale so mu mošnjo denarja, ki v njej nikdar ni zmanjkalo rumenih cekinov.

When the fairies awoke, they wondered who could have been as compassionate as to protect them from sunburn. They beheld the shepherd boy, and conjectured that he had done that.

They approached him and asked him what he wished given him as a present for having guarded them from the scorching sun. They offered him a bag of ducats not to fail him at any time.

Als die Feen erwachten, verwunderten sie sich sehr, wer wohl so gutherzig mochte gewesen sein, sie vor dem Sonnenbrand zu schützen. Sie wurden des kleinen Hirten gewahr und errieten, das habe er getan.

Sie traten zu ihm und fragten ihn, welche Gabe er sich wünsche, weil er sie vor den sengenden Strahlen bewahrt habe. Sie boten ihm einen Beutel Dukaten, die ihm zu keiner Zeit aus gehen würden.

Quand les fées se réveillèrent, elles s'étonnèrent qui aurait pu être si compatissant à les parer contre les rayons du soleil. Aussitôt aperçu le garçon, elles devinèrent que c'avait été lui.

Approchées de lui, elles le demandèrent qu'est-ce qu'il désirerait comme cadeau pour les avoir protégé du soleil brûlant; elles lui offrirent une bourse pleine de ducats qui jamais ne viendraient à lui manquer.

(Dalje prihodnjè)

IZ PAVLIHOVE TORBE

»Še ta je kača...«

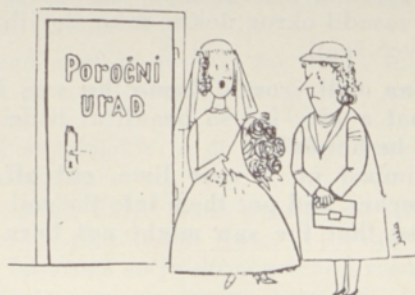
Znani ljubljanski kirurg pokojni prof. Janez Plečnik je na ljubljanski medicinski fakulteti takole navduševal svoje študente za zakon: »Fantje, z zakonom je tako: mislite si, da imate pred sabo veliko vrečo, polno kač. Vse so gadje, samo ena med njimi je belouška. Če imaš veliko, veliko srečo — potegneš iz vreče belouško, pa še ta je kača!«

»Mama, mama, očka je spet v rožicah.«

»Kaj bo pa zdaj, ko nam je črnega sukanca zmanjkalo?«

»Pa še dvakrat sem mu rekla, da si naj napravi vozal na robcu, da ne bo pozabil.«

ZA DOBRO VOLJO

— Ja, ja, Metka, jaz bi se nikoli ne zanimal zate, če te ne bi videl v kopalni obleki.
— Jaz pa zate ne, če te ne bi videla v avtomobilu.

*

— Veš, Polonca, prav toliko tehtam, da sem se lahko omožila. Pravijo, če imaš manj kot 55 kil, se ne smeš poročiti. Koliko jih imaš pa ti?
— Za dva moža.

*

— Tone je pa zadnji čas res strašno prevzet. Na vse gleda zviška.
— Ali veš zakaj? Ker stanuje v desetem nadstropju.

*

Gostilničar, ki je preživljal dopust na nekem dalmatinskem otoku, se je zelo čudil, ko je zvedel, da nimajo vode.

— Ja s čim pa potem vino delate? je majal z glavo.

*

— Kdaj naj vzamem tablete za shujšanje, pred ali po kosilu?
— O, kar brez kosila.

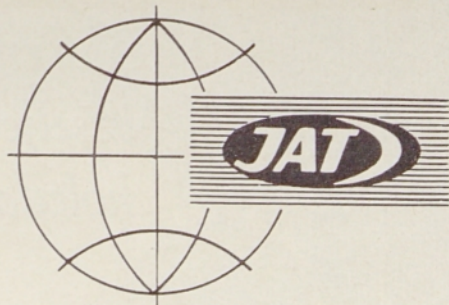
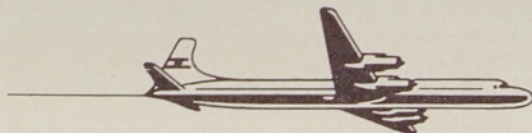
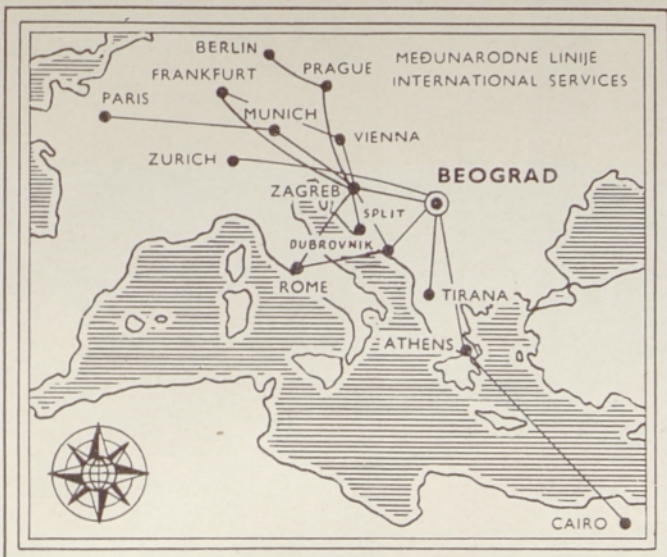
*

Dveletni Andrejček ima zelo rad avtomobilčke. Kar cel kup jih že ima doma. Pa pokaže teti rešilni avto in pravi: Vidiš, s takim bo šla pa mamica v bolnico po dojenčka.

— Kaj pa boš ti z dojenčkom? vpraša teta radovedno.

— Navijal ga bom, se odreže Andrejček.

Pojasnila dobite
v predstavništvih JAT, letalskih
družbah in potniških agencijah

1. JAT - Beograd

Bulevar Revolucije 17, tel. 31-591

2. JAT - Zagreb

Zrinjevec 17, tel. 24-593

3. JAT - Pariz

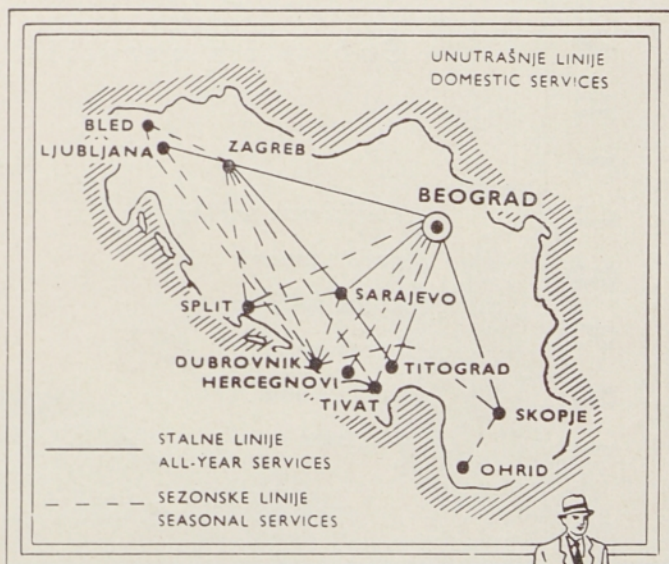
3, Rue de la Chaussée d'Antin (9e)
Tel. Provence 14 35

4. JAT - Frankfurt/M

7. Goetheplatz, Tel. 26-562

5. Yugoslav State Tourist Office

New York 22,
N. Y. 509, Madison Avenue
Tel. Plaza 3-7810

GASTPARIK

JAT redno prevaža potnike, blago in pošto na domačih in mednarodnih linijah

JAT prevaža s sodobnimi avioni hitro in udobno

JUGOSLOVENSKI AEROTRANSPORT

*Slovenski
izseljenski
koledar*

za leto 1961

bo kmalu dotiskan

Pohitite z naročili!

*Pošljite nam naslove
svojih znancev,
da jim pošljemo
brezobvezno
na ogled našo
ilustrirano revijo*

Rodno grudo

Naročila sprejema

**Slovenska
izseljenska matica**

Ljubljana, Cankarjeva 1/II

